

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Θ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

ΘΕΡΟΥΣ 1999

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΚΕ'

Πέμπτη 26 Αυγούστου 1999

Αθήνα, σήμερα στις 26 Αυγούστου 1999, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.44' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου το Τμήμα Διακοπής Εργασιών της Βουλής (Β' σύνθεση), για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου της πρότασης νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: "Για την καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην Ελληνική Νεολαία και ως επετείου της Δημοκρατικής Αντίστασης του Λαού".

Για τη συζήτηση της προτάσεως αυτής η Νέα Δημοκρατία ορίζει ως Κοινοβουλευτικό της Εκπρόσωπο το Βουλευτή Αθηνών κ. Επαμεινώνδα Ζαφειρόπουλο. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας ορίζει το Βουλευτή κ. Χαράλαμπο Αγγουράκη. Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου ορίζει ως ειδικό αγορητή το Βουλευτή κ. Πέτρο Κουνάλακη. Το Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα ορίζει τη Βουλευτή κ. Βασιλική Αράπη-Καραγιάννη.

Ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Παναγιώτης Κρητικός έχει το λόγο, ως εισηγητής της Πλειοψηφίας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στις 17 Αυγούστου 1982, ομολογουμένως με αρκετά χρόνια καθυστέρηση, η Βουλή των Ελλήνων συζήτησε και ψήφισε ένα νόμο για τη νομική αναγνώριση και την επίσημη καταξίωση μιας μεγάλης ιστορικής περιόδου της πατρίδας μας, το νόμο για την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης των Ελλήνων. Η Εθνική Αντίσταση αποτελεί τη νεότερη κιβωτό των εθνικών αξιών του λαού μας.

Σήμερα, δεκαεπτά χρόνια μετά, η Βουλή έρχεται να συζητήσει και ελπίζω και εύχομαι να κυρώσει μια πρόταση νόμου μιας άλλης περιόδου της ελληνικής ιστορίας, την περίοδο της αντιδικτατορικής πάλης, την περίοδο του αγώνα του ελληνικού λαού κατά της δικτατορίας, κατά της τυραννίας και υπέρ της λαϊκής κυριαρχίας. Μιας πάλης, ενός αγώνα, ο οποίος κορυφώθηκε με την εξέγερση του Πολυτεχνείου το Νοέμβριο του 1973.

Η δικτατορία ποτέ δεν βρήκε τη δικαίωσή της στη συνείδηση του λαού. Από την πρώτη ημέρα ο ελληνικός λαός την αποδοκίμασε και καθ'όλη τη διάρκεια της επταετίας δεν την αποδέχθηκε ουδέτι

στιγμή. Ηθικά η δικτατορία δεν δικαιώθηκε ποτέ και απέδειξε ο λαός την άρνησή του με την παθητική αντίσταση, την οποία όλοι γνωρίσαμε και όλοι ζήσαμε, αλλά και με την ενεργητική αντίσταση, η οποία εκδηλώθηκε από την πρώτη ημέρα της δικτατορίας με αγωνιστικές πράξεις εναντίον του τυραννικού καθεστώτος.

Την πρώτη ημέρα, μάλιστα, στο Ηράκλειο της Κρήτης, στα Γιάννενα καθώς και σε άλλες πόλεις της χώρας, υπήρξαν λαϊκές κινητοποιήσεις και ομαδικές συλλήψεις που είχαν ως επακόλουθο δίκες και καταδίκες γι'αυτήν την πρώτη ημέρα της δικτατορίας. Ακολούθησαν άλλοι αγώνες του λαού μας μέσα από οργανώσεις τις οποίες συγκρότησε και με τις οποίες πάλεψε και αντιτάχθηκε στη δικτατορία, ο λαός μας και η νεολαία του.

Σωρεία είναι οι αποφάσεις των έκτακτων στρατοδικείων, απειράριθμα τα στοιχεία του μαρτυρίου των κολαστηρίων του ΕΑΤ-ΕΣΑ, της Ασφάλειας, της Αστυνομίας Πόλεων και της Ασφάλειας Χωροφυλακής σε ολόκληρη τη χώρα, με επίκεντρο φυσικά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Κορύφωμα αυτών των αγώνων είναι η 13η Αυγούστου του 1968, με την απόπειρα τυραννοκτονίας του δικτάτορα Παπαδόπουλου από τον Αλέξανδρο Παναγούλη, του κορυφαίου αντιστασιακού, που ακόμη δεν έχει τιμήσει η ελληνική πολιτεία με έναν ανδριάντα ως σημείο και σύμβολο των αγώνων της ελληνικής νεολαίας, των αγώνων του ελληνικού λαού εναντίον του αυταρχικού καθεστώτος, καθεστώτος βίας και τυραννίας.

Έχουμε, παράλληλα με τις πράξεις, και τις αγωνιστικές δραστηριότητες κατά της δικτατορίας της ελληνικής νεολαίας, γιατί όλοι νέοι ήταν όσοι συμμετείχαν στις αντιστασιακές οργανώσεις, αλλά και μεγαλύτεροι, το μαζικό εγχείρημα της Νομικής Σχολής το Φεβρουάριο του 1973, μια εξέγερση μαζική, μέσα από την οποία η ελληνική νεολαία, φοιτητική και εργαζόμενη και με τη συμπαράσταση του ελληνικού λαού εκδηλώθηκε ανοικτά, αποφασιστικά, εναντίον της δικτατορίας. Και έχουμε την κορυφαία πράξη του αγώνα: το Πολυτεχνείο. Υπήρξε το έπος της αντίστασης κατά της δικτατορίας. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου είναι ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της τελευταίας τεσσαρακονταετίας και είχε η εξέγερση εκείνη ως στόχο δικαίωσης την ελευθερία, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την πρόοδο και την εθνική ανεξαρτησία της πατρίδας μας. Μη μας διαφεύγει ότι η δικτατορία της 21ης Απριλίου ήταν ξενοκίνητη. Πυροδοτήθηκε σε συγκεκριμένη στιγμή για να επιτελέσει συγκεκριμένο σκοπό. Η ιστορία και οι μετέπειτα εξελίξεις απέδειξαν πλέον

το ρόλο της και τον προορισμό της.

Το έπος του Πολυτεχνείου ήταν το κατά ιστορικό προορισμό αποτέλεσμα του αγωνιστικού φρονήματος της ελληνικής νεολαίας, η οποία πάντοτε πρωτοπορεί στους αγώνες για τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ανεξαρτησίας αυτού του τόπου και αυτού του λαού. Γι' αυτόν τον αγώνα της, αλλά και για όλους τους αγώνες τους οποίους έχει διεξάγει στην ιστορική διαδρομή του έθνους, η ελληνική νεολαία δικαιούται να έχει μια ημέρα, ως ιστορική επέτειο, ως ιστορικό σημείο αναφοράς μνήμης, αναγνώρισης και τιμής.

'Όλοι οι αγώνες του έθνους έγιναν από τη νεολαία. Δεν νομίζω κανείς να φαντάζεται υπερήλικες τους Μαραθωνομάχους, τους Σαλαμινομάχους, τους τριακόσιους του Λεωνίδα, αγωνιστές του '21 ή μεταγενέστερα τους αγωνιστές όλων των κοινωνικών, πολιτικών και εθνικών αγώνων. Οι νέοι προμάχησαν και οι νέοι αυτοί δικαιούνται να έχουν την ημέρα τιμής, την ημέρα αναγνώρισης, την ημέρα καταξίωσης από την πολιτεία για την προσφορά τους.

'Έχει οράματα η νεολαία μας και έχει ιδανικά η κάθε γενιά. 'Έχει ανιδιοτέλεια, έχει αγνότητα ψυχής, αλλά έχει και έκρηξη ψυχής. 'Όταν τα οράματα καταργούνται, όταν τα ιδανικά ποδοπατούνται η νεολαία εκρήγνυται. Δεν δέχεται αγκυλώσεις στα ιδανικά της, δεν δέχεται στρεβλώσεις των αξιών και μάλιστα των αξιών διαχρονικής σημασίας, όπως είναι η δημοκρατία, η ελευθερία, οι θεσμοί, τα δικαιώματα τα ατομικά. Και όταν παραβιάζονται βίαια, η νεολαία και ο ελληνικός λαός γίνεται υπερασπιστής τους. Πρέπει να πούμε όμως ότι δεν είναι πάντοτε η βία η οποία ανατρέπεται και καταλύει τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις αξίες τους. Υπάρχουν και άλλες "διαδικασίες" οι οποίες αφυδατώνουν, αποδυναμώνουν, αλλοιώνουν, θεσμούς, δικαιώματα και αξίες. Είναι και άλλες συμπεριφορές, οι οποίες αποδυναμώνουν αξίες και διαστρέφουν ενδεχομένως αυτές τις αξίες και αυτές τις συμπεριφορές, και η ελληνική νεολαία τις αντιμετωπίζει με την απαξία προς εκείνους, οι οποίοι συμπεριφέρονται κατ'αυτόν τον τρόπο.

Να επανέλθω όμως στο έπος του Πολυτεχνείου και να μην πάρω πολύ χρόνο, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι. Θεωρώ χρέος να κάνω μια αναφορά, όχι στα γεγονότα τα οποία είναι γνωστά και από τη δίκη η οποία έλαβε χώρα μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας και η οποία με την απόφασή της επιβεβαίωσε τη θυσία των νέων στο Πολυτεχνείο. Να κάνω όμως μία αναφορά στους νεκρούς εκείνης της εποχής, εκείνου του έπους, στους οποίους οφείλουμε την ελευθερία, την πολιτική ύπαρξή μας, την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Θα αναφερθώ κατ' αρχήν σ'όλους όσους επιβεβαίωσε το βούλευμα. Βεβαίως θα παραθέσω και ονόματα, τα οποία είδαν το φως της δημοσιότητας την εποχή εκείνη και τα οποία δεν διαψεύστηκαν. Πρέπει να γίνει αναφορά και στους δεκάδες των ανωνύμων, των αγνώστων νεκρών, που ουδέποτε καταγράφηκαν ονομαστικά, αλλά υπάρχουν μαρτυρίες γιατρών των νοσοκομείων, υπάρχουν μαρτυρίες φαρμακοποιών, υπάρχουν μαρτυρίες νοσηλευτών, οι οποίες μαρτυρίες κατατέθηκαν στη δίκη του Πολυτεχνείου. Υπάρχουν μαρτυρίες των φοιτητών, των ιδίων και της Επιτροπής Αγώνα των Φοιτητών, οι οποίες μαρτυρίες αναφέρθηκαν σε νεκρούς.

Από την επίσημη ανακοίνωση, όμως, της εποχής εκείνης, θα αρχίσω την ανάγνωση των ονομάτων των νεκρών του Πολυτεχνείου.

Διομήδης Κομνηνός του Ιωάννου, ετών 17.

Βασίλειος Φαμέλος του Παναγιώτη, ετών 26.

Τοπίλ 'Εγκελβεντ, Νορβηγίδα φοιτήτρια.

Γεώργιος Σαμούρης του Ανδρέα, σπουδαστής, ετών 22.

Αλέξανδρος Σπαρτίδης του Ευστρατίου, μαθητής, ετών 16.

Μάρκος Καραμάνης του Δημητρίου, ετών 23.

Βασίλειος Κανάκας, ετών 43.

Δημήτριος Θεοδωράς, ετών 6. Σκοτώθηκε από αδέσποτη σφαίρα στην τάρταρα του σπιτιού του.

Βασιλική Μπεκιάρη, ετών 17.

Γεώργιος Γερισιδής, ετών 48.

Νικόλαος Μαρκουλής του Πέτρου, ετών 25. Λίγες μέρες μετά τη δολοφονία του η γυναίκα του έφερε ένα κοριτσάκι στον κόσμο. Ρώτησε κανείς ποια είναι η τύχη αυτού του ορφανού παιδιού; Το προσέγγισε κανείς, έτσι, για μια ηθική ικανοποίηση, να του πει -από πλευράς πολιτείας μιλάω- για τη θυσία του πατέρα του, να του πει να είναι υπερήφανο για τον πατέρα του; Είναι μερικές λεπτομέρειες, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τεράστιας ηθικής σημασίας, οι οποίες

έχουν αποβληθεί από την ψυχή μας και λόγω της αλλαγής κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών, της πεζοποίησης και της αποστέρωσης από χυμούς της ζωής μας.

'Όμως αυτές οι ηθικές αξίες είναι εκείνες που δίνουν νόημα, περιεχόμενο και στην ατομική μας ζωή και στη γενικότερη πολιτική ζωή του τόπου. Και αναβαθμίζουν αξίες, σφουρηλατούν αρχές, διαιωνίζουν κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς.

Στυλιανός Καραγιώργης, ετών 19.

Ανδρέας Κούμπος, ετών 53.

Μιχαήλ Μυρογιάννης, ετών 20.

Κυριάκος Παντελάκης, δικηγόρος γνωστός τότε στην Αθήνα, ετών 45.

Νεκροί που επιβεβαιώθηκαν επίσης κατά τη διάρκεια της δίκης.

Σπύρος Κοντομάρης, δικηγόρος, πρώην Βουλευτής.

Αικατερίνη Αργυροπούλου, ετών 75.

Δημήτριος Παπαϊωάννου, ετών 60.

Θα καταθέσω επίσης ένα συμπληρωματικό πίνακα για τα Πρακτικά, ο οποίος έχει προκύψει από δημοσιεύματα της εποχής εκείνης, αναφέρθηκε στη δίκη του Πολυτεχνείου και δεν διαψεύθηκε από καμία πλευρά.

(Στο σημείο αυτό ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Παναγιώτης Κρητικός καταθέτει για τα Πρακτικά τον προαναφερθέντα πίνακα, ο οποίος έχει ως εξής:

"Επέσατε θύματα, αδέρφια εσείς... Κι' οι νεκροί; Πόσοι νάναι;"

"Ονόματα που δημοσιεύθηκαν"

1. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
2. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
3. ΑΡΓΥΡΙΟΥ
4. ΑΝΤΑΡΟΓΛΟΥ
5. ΒΥΘΟΥΛΚΑ
6. ΒΡΥΩΝΗΣ
7. ΒΕΓΙΑΡΗ Β.
8. ΓΕΡΑΚΙΔΗΣ
9. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
10. ΓΡΕΛΟΣ
11. ΓΕΛΙΑΛΗΣ Μ.
12. ΓΑΡΙΔΗ Σ.
13. ΔΕΣΠΙΡΗΣ ή ΠΕΣΙΩΛΗΣ
14. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
15. ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΗ
16. ΔΑΖΑΒΙΔΗΣ Ι.
17. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α.
18. ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ Ι.
19. ΕΚΜΕΤ Τ.
20. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
21. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Δ.
22. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
23. ΙΩΑΝΝΟΥ
24. ΚΑΙΝΗΣ
25. ΚΑΠΠΟΣ Γ. ή ΚΑΓΚΟΣ
26. ΚΑΡΑΓΑ ΜΠΑΛΣΑΝ ή ΠΑΡΣΙΛ
27. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
28. ΚΟΥΜΟΥΛΟΣ
29. ΚΡΗΤΙΚΑΚΗΣ
30. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
31. ΚΟΥΤΟΥΜΑΝΗΣ
32. ΚΟΥΜΠΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
33. ΚΟΛΙΝΙΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘ.
34. ΚΟΚΚΙΝΟΣ Δ.
35. ΚΑΝΙΩΤΑΚΗΣ
36. ΛΑΖΑΡΙΩΤΗΣ

37. ΜΑΛΙΚΑΚΗΣ ή ΜΑΝΙΜΑΚΗΣ
38. ΜΑΝΤΖΩΡΟΣ
39. ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ
40. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
41. ΜΕΞΗΣ
42. ΜΙΚΡΩΝΗΣ
43. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
44. ΜΠΕΣΤΑΣ ή ΒΕΣΤΑΣ
45. ΜΩΡΟΣ
46. ΜΠΑΤΗΣ ή ΜΠΟΤΗΣ
47. ΜΙΧΑΗΛ ΣΩΚΡΑΤΗΣ
48. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
49. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
50. ΠΟΛΥΖΩΙΔΗΣ
51. ΠΑΠΑΡΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ Χ.
52. ΠΟΛΕΜΟΣ Β.
53. ΠΑΜΕΠΗΣ
54. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
55. ΣΑΡΜΑΛΗΣ Ι.
56. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
57. ΣΧΙΖΑΣ
58. ΣΑΖΙΟΣ Ε.
59. ΤΟΥΡΙΑ ΕΚΛΕΚ
60. ΤΣΙΓΓΟΥΝΗΣ
61. ΦΙΛΙΝΗΣ
62. ΧΑΝΙΩΤΑΚΗΣ ή ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ
63. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ
64. ΧΑΛΚΙΔΑΚΗΣ

* Το βούλευμα Παραπομπής αναφέρει 24 νεκρούς κατά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Κανένας όμως δεν είναι σίγουρος αν είναι μόνο αυτά. Κατά καιρούς δημοσιεύθηκαν τα ονόματα που αναφέρουμε χωρίς να διαψευστούν.")

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Η επέτειος του Πολυτεχνείου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να αποκτήσει το περιεχόμενο της το ουσιαστικό, το αληθινό περιεχόμενο, ώστε μέσα από αυτό να αποδεικνύονται τα μηνύματα για δημοκρατία, για εθνική ανεξαρτησία, για πρόοδο και ευημερία. Πρέπει να βρουν τη δικαίωσή τους με τον προσδιορισμό ενός εορταστικού περιεχομένου ουσιαστικού, ευλαβικού, πατριωτικού. Και για να γίνει αυτό πρέπει να συμφωνήσουμε σε ορισμένες αρχές.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου δεν πρέπει να ερμηνεύεται με κομματικές ταυτότητες, ούτε χωριστές ούτε εξ' αδιαίρετου. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου υπακούει στη συνείδηση του έθνους, στη συνείδηση του λαού, στη συνείδηση της δημοκρατίας. Όπως όλες οι εξεγέρσεις και οι αγώνες των Ελλήνων υπάκουσαν σ' αυτές τις αρχές και σ' αυτές τις αξίες. Επαναλαμβάνω, δεν έχει κομματικές ταυτότητες, υπερβαίνει τους κομματικούς φράκτες οι οποίοι είναι πάρα πολύ χαμηλοί για να φράξουν τις ιδέες αυτού του αγώνα, αυτού του έπους, αυτής της εξέγερσης και να τις εγκλωβίσουν σε σκοπιμότητες. Οι ιδέες που στηρίζονται στο αίμα, στο αίμα του λαού, δεν υπακούουν σε σκοπιμότητες, υπακούουν στη συνείδηση του έθνους και στη συνείδηση του λαού. Αυτό είναι μία πρώτη

βασική αρχή, την οποία πρέπει να δεχτούμε.

Να αναζητήσουμε τρόπους με βάση αυτήν την αρχή ανάδειξης των μηνυμάτων του Πολυτεχνείου, που ήταν μηνύματα διαρκών, διαχρονικών αξιών. Δημοκρατία, ελευθερία, εθνική ανεξαρτησία, πρόοδος και ευημερία του λαού μας, λαϊκή κυριαρχία, την πρώτη και βασική αρχή από την οποία απορρέουν όλες οι εξουσίες.

Θα μπορούσαμε να αναζητήσουμε πάρα πολλούς τρόπους εορτασμού και να αποφύγουμε αυτό το "φολκλορικό", αυτό το ποικιλόχρωμο πανηγύρι -δεν βρίσκω άλλη έκφραση αυτήν τη στιγμή. Ο τρόπος του εορτασμού υποβαθμίζει τις αξίες, υποβαθμίζει το αίμα, υποβαθμίζει τη θυσία και δεν αναδεικνύει το βασικό όραμα, των αγωνιστών του Πολυτεχνείου, των αγωνιστών της αντίστασης κατά της δικτατορίας όλης της επτάχρονης αντίστασης. Ακόμη, κάθε χρόνο θα μπορούσαμε να επιλέγουμε και ένα ξεχωριστό αντικείμενο στο οποίο να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση. Θα μπορούσαμε να καθιερώσουμε διακρίσεις, βραβεύσεις, υποτροφίες. Η πολιτεία να πάρει αυτήν την πρωτοβουλία. Και η Βουλή, κύριε Πρόεδρε, την οποία εκφράζετε με περισσή ευαισθησία, προσωπική, απέναντι στη νεολαία, που μας έχει δώσει δείγματα και με τη Βουλή των Εφήβων τα τελευταία χρόνια, πόσο τιμά τις αξίες, τον πατριωτισμό, το σεβασμό στους θεσμούς, την αγάπη προς τη δημοκρατία για να υπάρξει μια κοινή σύμπτωση, γιατί πρέπει να υπάρξει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πρόταση νόμου στην αρχική της μορφή είχε περισσότερα άρθρα, διαδικαστικά κυρίως. Για να υπάρχει ευχερέστερη απόφαση της Βουλής, αν τελικά καταλήξουμε σε μια θετική απόφαση, περιόρισα την πρόταση σε ένα μόνο πανηγυρικό άρθρο, επειδή υπήρξαν κάποιες αντιρρήσεις. Δεν νομίζω ότι στηριζόταν σε ισχυρή επιχειρηματολογία. Όμως, για να υπάρξει το ομόφωνο περιόρισα, επαναλαμβάνω, την πρότασή μου μόνο σε ένα άρθρο. Δίνει μόνο τον πανηγυρικό χαρακτήρα και τη νομική αναγνώριση του γεγονότος και δεν προβλέπει τον τρόπο εορτασμού και του περιεχομένου του. Θα διαβάσω την πρόταση όπως τη βελτίωσα, επειδή δεν με παίρνει ο χρόνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Είναι υπόψη των Βουλευτών όλων, όπως έχει διατυπωθεί το κείμενο που έχει ψηφισθεί.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Το ξέρω, κύριε Πρόεδρε. Έχω όμως μία προσθήκη και θέλω να τη θέσω υπόψη του κυρίου Υπουργού, που δίνει πληρέστερο περιεχόμενο στο άρθρο.

Άρθρο μόνο. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως υψίστη πράξη αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της λαϊκής κυριαρχίας. Η 17η Νοεμβρίου καθιερώνεται ως ημέρα μνήμης στους αγωνιστές και μάρτυρες του αντιδικτατορικού αγώνα -αυτή είναι η προσθήκη- και ως ημέρα τιμής για την ελληνική νεολαία.

Και μια δεύτερη παράγραφος, αυτό που σας διάβασα γίνεται πρώτη παράγραφος.

Η ισχύς του άρθρου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Θα παρακαλούσα επίσης, κύριε Πρόεδρε, η φωτογραφία της Πύλης του Πολυτεχνείου, έτσι όπως κατέρρευσε από το τανκ, να αποτελέσει στοιχείο των Πρακτικών της Βουλής.

(Χειροκροτήματα)

(Στο σημείο αυτό ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Παναγιώτης Ν. Κρητικός καταθέτει για τα Πρακτικά τις σχετικές φωτογραφίες οι οποίες είναι οι παρακάτω:

Ἡ Πύλη τοῦ Πολυτεχνείου τοῦ ἔργου θρόλο;...

Μερά της εταβολή... Σάββατο 17 Νοεμβρίου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Ο εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας κ. Γεώργιος Αλεξόπουλος έχει το λόγο.

Και μετά ταύτα θα παρακαλέσω τους άλλους ομιλητές να δώσουμε το λόγο στην κ. Καραγιάννη, η οποία έχει κάποια υποχρέωση να φύγει εκτός Αθηνών.

Ορίστε, κύριε Αλεξόπουλε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι εθνικές επέτειοι έχουν μεγάλη σημασία για το λαό μας και το έθνος μας, όπως συμβαίνει και με όλα τα κράτη της γης, γιατί αποτελούν αποτύπωση σημαντικών στιγμών της ιστορίας μας ευχάριστες ή δυσάρεστες και επομένως αποτελούν έκφραση ιστορικής μνήμης.

Αλίμονο στο λαό και το έθνος που θα χάσει την ιστορική του μνήμη, γιατί η ιστορία κάτω από δυναμική και φιλοσοφική θεώρηση μας δίνει παραδείγματα από το παρελθόν, που εφαρμοζόμενα με λογική και ευελιξία στο παρόν κάνουν τη συνολική λειτουργία του κράτους και της κοινωνίας πιο ανθρώπινη και αποτελεσματική και διανοίγουν ευρείες λεωφόρους για ένα καλύτερο μέλλον.

Υπάρχουν εθνικές επέτειοι που καθορίστηκαν από το κράτος μας και εορτάζονται εις ανάμνηση αγώνων και θυσιών για την αποτίναξη του τυραννικού ζυγού και την κατάκτηση της ελευθερίας του λαού μας.

Εδώ το κράτος πήρε την πρωτοβουλία για την καθιέρωση με νόμο των επετείων αυτών. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με την επέτειο του Πολυτεχνείου. Έχουν περάσει από το 1973 είκοσι επτά χρόνια και όλο αυτό το διάστημα η επέτειος αυτή εορτάζεται χωρίς επίσημη καθιέρωση με νόμο. Ξεκίνησε από τη βάση από την καρδιά του λαού μας και εορτάσθηκε με πολλαπλή συμμετοχή του λαού μας αλλά και του επισήμου κράτους των κρατικών φορέων και υπηρεσιών.

Για να αντιληφθούμε την αυθόρμητη, αυτόνομη και καθολική αποδοχή της επετείου αυτής με μορφή της γιορτής του Πολυτεχνείου πρέπει να γυρίσουμε πίσω στα χρόνια του 1973. Ο λαός μας ζούσε τότε τη συμπλήρωση του έκτου έτους της επτάχρονης δικτατορίας της ξενοκίνητης δικτατορίας. Όλοι ήλπιζαν πως κάποια μέρα στη χώρα μας θα ξανάλαμπε ο ήλιος της δημοκρατίας και της ελευθερίας. Αλλά άργησε να έρθει εκείνη η μέρα.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΑΔΗΣ)

Οι δικτάτορες ανέβηκαν στην εξουσία δίχως να έχουν εξασφαλίσει την κλίμακα καθόδου από αυτήν και φυσικά χωρίς να δείχνουν σημεία προώθησης επανόδου στη νομιμότητα.

Ο λαός μας, που είχε την ιστορική εμπειρία από δικτατορίες αλλά και από αποτελεσματικούς αγώνες κατά των δικτατοριών, έφθανε στην υπέρβαση των ορίων της υπομονής και ανοχής του. Ποιος όμως αναλάμβανε τη βαριά ευθύνη για ένα αιματοκύλισμα; Ποιος θα ξεκινούσε μια πραγματική επανάσταση ενάντια στην ψεύτικη επανάσταση της στρατιωτικής χούντας;

Όπως πάντα, το επίλεκτο τμήμα του ελληνικού λαού, η ελληνική νεολαία, πρόταξε τα στήθη της. Η ελληνική νεολαία, φορέας του γνήσιου επαναστατικού πνεύματος, πάντοτε ασυμβίβαστη με καταστάσεις ανελευθερίας, υποταγής και ταπείνωσης, είδε ξεκάθαρα ότι έφτασε η ώρα για τη δική της έμπρακτη παρέμβαση όχι μόνο με λόγια, όχι με αυστηρή κριτική, αλλά με πράξεις, με έναν αποφασιστικό αγώνα αντίστασης κατά της δικτατορίας.

Δεν ήταν φοιτητές, σπουδαστές και μαθητές συγκεκριμένου πολιτικού χρώματος. Δεν ήταν λίγοι, αλλά πολλοί και μαζί τους εντάχθηκαν πατριώτες Έλληνες κάθε ηλικίας, κάθε επαγγέλματος, με έναν και μοναδικό σκοπό, να γιγαντωθεί το κίνημα κατά της δικτατορίας, για να υπάρξει ορατό αποτέλεσμα.

Έτσι φτάσαμε στη Νομική Σχολή το Φεβρουάριο του 1973 και τα όσα έλαβαν χώρα στο Πολυτεχνείο το Νοέμβριο του 1973 είναι πλέον γνωστά. Δεν πρόκειται να σταθώ σε αυτά. Πρέπει όμως εδώ να τονιστεί ο απόηχος των γεγονότων, που ήταν η απαρχή του

ξηλώματος της δικτατορίας. Το μήνυμα του Πολυτεχνείου έφτασε και στις τελευταίες γωνιές της χώρας μας και αφύπνισε και τους ελάχιστα εφησυχάζοντες. Η απήχηση στις ξένες χώρες, ιδιαίτερα στις μεγάλες δυνάμεις, ήταν πολύ αισθητή.

Ύστερα απ' αυτά, από το επόμενο έτος ο δρόμος για τον εορτασμό της επετείου ήταν έτοιμος. Η αυθόρμητη συμμετοχή όλου του ελληνικού λαού, ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησης, ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, ανεξαρτήτως ηλικίας, είχε σαν αποτέλεσμα να καθιερωθεί αυτόματα με γενική αποδοχή η επέτειος του Πολυτεχνείου και εορτάζεται έτσι κάθε χρόνο. Τώρα προτείνεται να ψηφιστεί ο συζητούμενος νόμος, για να επισημοποιηθεί έτσι πανηγυρικά από το κράτος η καθιερωμένη επέτειος του Πολυτεχνείου ως ημέρα τιμής για την ελληνική νεολαία και ως επέτειος της δημοκρατικής αντίστασης του λαού μας.

Θα μπορούσε κανείς να διερωτηθεί μήπως είναι αργά, μήπως κομίζουμε γλαύκας εις Αθήνας. Προτού απαντήσει κανείς, πρέπει να δει το χθες και το σήμερα και το αύριο. Το χθες μας λέγει ότι για τη συγκεκριμένη επέτειο αρκετές φορές έλαβαν χώρα γεγονότα που έτειναν να αμαυρώσουν την αίγλη και τη σημασία της επετείου. Δεν υπεισέρχομαι στα αίτια και τις αφορμές αυτών των γεγονότων. Πάντως πρέπει να τονιστεί ότι η επέτειος του Πολυτεχνείου ενώ είχε περάσει στη συνείδηση του λαού μας ως ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα δράσης της νεολαίας μας, άρχισε να παρουσιάζει εκφυλιστικά φαινόμενα λόγω κομματικοποίησης συνδικαλιστικών διεκδικήσεων και αυθαίρετων πράξεων από άτομα που δρούσαν με άγνωστα ή ύποπτα κίνητρα.

Το σήμερα λέγει ότι ένα μεγάλο μέρος της Κύπρου βρίσκεται υπό τουρκική κατοχή και παραβίαση του διεθνούς νομικού πλαισίου και των αποφάσεων του ΟΗΕ. Και επειδή βλέπουμε την εξέγερση του Πολυτεχνείου στενά δεμένη με το δράμα της Κύπρου, παρ' όλο που πέρασαν τόσα χρόνια, νιώθουμε ακόμη νωπά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου και επομένως πάντα επίκαιρο το να προβούμε σε επισημοποίηση του εορτασμού της επετείου του Πολυτεχνείου.

Το αύριο απαιτεί η επέτειος αυτή να πάρει πιο εξέχουσα θέση στο επετειακό μας ημερολόγιο και κυρίως να αποφυγούμε τις παραλείψεις, τα λάθη και όλα τα κακώς γενόμενα σε κάποιες περιπτώσεις από οποιονδήποτε και οπουδήποτε έγιναν αυτά.

Με αυτό το σκεπτικό τοποθετούμαι ασφαλώς θετικά απέναντι στον προτεινόμενο νόμο και οφείλω από το Βήμα αυτό να συγχαρώ τον Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Κρητικό, που ανέλαβε να κάνει αυτήν την πρόταση.

Όπως φαίνεται από την τελική μορφή που πήρε ο προτεινόμενος νόμος, απαρτιζόμενος από ένα άρθρο μόνο, βασικά δεν καθορίζεται τίποτε άλλο απ' αυτόν πέραν της καθιέρωσης της επετείου του Πολυτεχνείου ως επίσημης εορτής. Και όλο το βάρος για τον τρόπο εορτασμού προφανώς αφήνεται να ρυθμιστεί μελλοντικά, χωρίς να ορίζεται και ο τρόπος ρύθμισης. Δηλαδή αυτό θα γίνει με προεδρικά διατάγματα και θα αφηθεί στις επιλογές, στην υπευθυνότητα και στις αντιλήψεις των οργανωτών του εορτασμού κατά περίπτωση.

Εμείς δεν διαφωνούμε με την προτεινόμενη δομή του νόμου. Θέλουμε όμως από τώρα να επισημάνουμε πως θα ήταν μεγάλο λάθος και προσβολή για το νόημα της επετείου, αν δεν υπάρξει πρόνοια για αγαστή διακομματική συνεργασία και συμμετοχή όλων των αρμοδίων φορέων, ακόμα και μεμονωμένων ειδικών, που η πείρα και η σοφία μπορεί να αποβεί επωφελής, έτσι ώστε ο εορτασμός να πάρει περιεχόμενο, που να ανταποκρίνεται στα όνειρα, στις ελπίδες, στις αιώνιες αξίες και τις επιδιώξεις του λαού μας, για να υπάρξει όραμα και ζωντάνια του εορτασμού, για να υπάρχει η αναγκαία συνέχεια στο βάθος του χρόνου, για να είναι αυτή η επέτειος ενωτική και για να δονεί κάποιες χορδές της ελληνικής ψυχής ως έκφραση λεπτών αποχρώσεων αποδοχής της διαφορετικότητας στις ιδέες, στην κουλτούρα και στη θέση απέναντι στην εξουσία.

Γιατί δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι αυτοί που εξεγέρθησαν μέσα στο Πολυτεχνείο δεν ήταν παιδιά της συμμόρφωσης, του συμβιβασμού. Ήταν αντικομφορμιστές, ήταν αμφισβητίες.

Αμφισβήτησαν την κρατική δικτατορική εξουσία, αμφισβήτησαν την κατεστημένη τάξη, αμφισβήτησαν την αυθαιρεσία και αλαζονεία της κρατικής εξουσίας. Γι' αυτό προειδεάζω από τώρα ότι στον εορτασμό της επετείου δεν πρέπει να υπάρχουν αποκλεισμοί. Το Πολυτεχνείο γι' αυτήν τη γιορτή έχει καταξιώσει ως ανοιχτό φόρουμ, για ελεύθερη έκφραση, για κριτική της κρατικής εξουσίας, για κριτική της κοινωνίας, για έκφραση μηνυμάτων, που αφορά όλους τους τομείς της εθνικής μας ζωής: παιδεία, υγεία, οικονομικά, εξωτερική πολιτική, δημόσια διοίκηση, κοινωνική πρόνοια, παράδοση και πολιτισμό και άλλα πολλά. Δηλαδή πρέπει ο εορτασμός αυτός να έχει και εκπαιδευτικό χαρακτήρα για όλους. Για τους πολίτες, για τις υπηρεσίες, για τους ασκούντες την εξουσία.

Είναι μια ευκαιρία οι κρατούντες να αφουγκραστούν το λαό. Θα έπρεπε να δώσουμε και άλλες ευκαιρίες, για να μάθει ο πολίτης να συμμετέχει στα κοινά και να προβαίνει σε σωστή κριτική μέσα στα πλαίσια της κοσμιότητας και της αποδεκτής πρακτικής, να στηρίζουμε το ατομικό δικαίωμα του πολίτη να αξιοποιεί το θείο χάρισμα της διαφορετικότητας.

Να τον βοηθήσουμε να μη βλέπει μόνο την ιερότητα του "εγώ", αλλά και την πολυσήμαντη δυναμική του "εμείς". Το "εμείς" σημαίνει αμοιβαία κατανόηση και αλληλεγγύη, σημαίνει σεβασμό της ελευθερίας του διπλανού μας, σημαίνει δημοκρατία. Γι' αυτήν τη δημοκρατία, γι' αυτές τις ηθικές αξίες τα νιάτα της Ελλάδας ένωσαν τις φωνές και τις ψυχές του στο Πολυτεχνείο το 1973. Και πιστεύω ότι σ' αυτήν την κατεύθυνση θα οδηγήσει όλη αυτή η προσπάθεια, που ξεκινάει από την ψήφιση του νόμου αυτού.

Με την ευκαιρία της παρουσίας συζήτησης θα ήθελα να κάνω μία σύντομη υπόμνηση για την ευθύνη του κράτους, όσον αφορά την υλοποίηση του προγράμματος του εορτασμού της επετείου του Πολυτεχνείου και τα παρατάγματα που έχουμε βιώσει αρκετές φορές κατά το παρελθόν, τα οποία είχαν σαν συνέπεια εκατοντάδες φοιτητών, σπουδαστών και μαθητών να ταλαιπωρούνται και τώρα ακόμη στα δικαστήρια, με ευνόητες οικονομικές και ψυχολογικές επιπτώσεις για τις οικογένειές τους.

Η εξτρεμιστική συμπεριφορά μιας ασήμαντης μειοψηφίας αποτέλεσε το μέτρο για την αντιμετώπιση ατόμων, που από τη μια μεριά πήγαν να τιμήσουν το Πολυτεχνείο και από την άλλη μεριά βρέθηκαν ο καθένας για διαφορετικό λόγο μπλεγμένοι στα γρανάζια της εξουσίας.

Καμιά ικανοποιητική απάντηση δεν έχει δοθεί μέχρι τώρα με σοβαρή μελέτη των πολλών παραγόντων που εμπλέκονται σε τέτοια πολυσύνθετα κοινωνικοπολιτικά γεγονότα.

Το κράτος δεν έχει δείξει ανεκτικότητα και επείκεια ούτε απέναντι στο φοιτητικό κόσμο, που δικαιωματικά μπορεί να κινείται μέσα στους πανεπιστημιακούς χώρους εκφράζοντας κάποτε πιο έντονα και πιο προκλητικά τις ιδέες και τις ανησυχίες του. Δυστυχώς οι νέοι μας λιγοστεύουν. Δεν μας απομένει παρά αυτούς τους νέους που έχουμε, να τους θέλουμε ζύπνιους, ζυηρούς, με κριτική σκέψη, με επαναστατική ορμή και πατριωτική φλέβα.

Τα παιδιά μας τα θέλουμε να φυλάττουν τα σύνορα της πατρίδας μας και όχι κυνηγημένα και μέσα στις φυλακές. Το κράτος μας πρέπει να είναι ευνομούμενο, ευέλικτο και με αμεσότητα δράσης, διότι έτσι βοηθάει τους πολίτες να είναι νομοταγείς και ευτυχισμένοι.

Η κρατική σκληρότητα, η παντοδυναμία της γραφειοκρατίας και η αλαζονεία της εξουσίας, γεννούν πόνο στους πολίτες και δυστυχία στην κοινωνία.

Εμείς οραματιζόμαστε ένα καλό κράτος και μια κοινωνία ανεκτική και προοδευτική. Και πιστεύουμε ότι εδώ με τους νόμους που ψηφίζουμε, κινούμαστε προς αυτήν την κατεύθυνση.

Επειδή και ο συζητούμενος νόμος στην οριστική του εφαρμογή και υλοποίηση εντάσσεται σ' αυτό το επιθυμητό και γενικώς αποδεκτό πλαίσιο το ψηφίζουμε. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η κ. Βασιλική Αράπη-Καραγιάννη έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΡΑΠΗ-ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να συγχαρώ τον Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Κρητικό, για την πρωτοβουλία που είχε να καταθέσει αυτήν την πρόταση νόμου αναφορικά με την καθιέρωση και με νόμο του εορτασμού του Πολυτεχνείου, διότι εδώ και είκοσι πέντε χρόνια γιορτάζεται από τα παιδιά και τα σχολεία χωρίς νόμο.

Το 1940 αν ο ελληνικός λαός αντιστάθηκε σθεναρά εναντίον της ναζιστικής κατοχής των Γερμανών, το Πολυτεχνείο του 1973 αυτόν τον αγώνα του 1940 τον συνέχισε. Η εξέγερση της σπουδάζουσας νεολαίας το 1973 αποτελεί την κορύφωση της αντίστασης απέναντι στο δικτατορικό καθεστώς και τον αγώνα για τη δημοκρατία. Το σύνθημα "ψωμί-παιδεία-ελευθερία" ενσωματώνει τα πολιτικοοικονομικά, μορφωτικά, πολιτιστικά αιτήματα εκείνης της εποχής κατά την οποία αρκετοί φοιτητές φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν για τα αντιφασιστικά τους φρονήματα.

Τα μηνύματα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, που φθάνουν σε μας, είναι δύο. Πρώτον, προστατέψτε τη δημοκρατική ομαλότητα της κοινοβουλευτικής ζωής του τόπου, ώστε να κατοχυρωθεί η ελευθερία του πολίτη. Και, δεύτερον, υπερασπιστείτε την κοινοβουλευτική δράση ανιαστεκόμενοι στη σύγχρονη μορφή του ολοκληρωτισμού των διαπλεκόμενων, των ανεξέλεγκτων ΜΜΕ, που τραυματίζουν τον κοινοβουλευτικό ρόλο και συρρικνώνουν τα περιθώρια έκφρασης των πολιτών.

Έτσι ως προς το πρώτο σκέλος της πρότασης, που αφορά την καθιέρωση της επετείου ως ημέρας τιμής της ελληνικής νεολαίας, είναι δεδομένη η αποδοχή όπως αυτό συμβαίνει εδώ και είκοσι πέντε χρόνια.

Ως προς το δεύτερο σκέλος της πρότασης ως επετείου της δημοκρατικής αντίστασης του λαού, χρειαζόμαστε επαρκέστερα επιχειρήματα, ώστε να αποδεχούμε την πρόταση και επέκταση της φύσης και του καθεστώτος του εορτασμού της επετείου. Για το λόγο αυτό θεωρώ ότι πρέπει να διατηρήσουμε την επέτειο στα πλαίσια του εορτασμού της που διαθέτει εδώ και είκοσι πέντε χρόνια και να μην επεκτείνουμε το νόημά της αφού, όπως προαναφέρθηκε, η εξέγερση του Πολυτεχνείου ήταν υπόθεση καθαρά της οργανωμένης αντιφασιστικής σπουδάζουσας νεολαίας της εποχής εκείνης.

Το ΔΗ.Κ.ΚΙ. θέλει ζωντανό και αυθεντικό το Πολυτεχνείο και τα μηνύματά του που αποτελούν παρακαταθήκη για τις νεότερες γενιές για γνήσια δημοκρατία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική πρόοδο. Για το λόγο αυτό θα υπερψηφίσουμε την πρόταση νόμου και εισηγήμαστέ, επειδή τα τελευταία χρόνια το Πολυτεχνείο έχει χάσει το νόημά του και έχει μετατραπεί από τους μαθητές σε μια μέρα αργίας, κομματικών αντιπαράθεσεων, καταστροφής περιουσιών των πολιτών, εμείς εδώ σαν εκπρόσωποι του λαού και σαν οραματιστές θα λέγαμε, που με το παράδειγμά μας δίνουμε στη νεολαία το έναυσμα για καλύτερες μέρες, σφείλουμε να διαφυλάξουμε την επέτειο και να φροντίσουμε με τις εκδηλώσεις που θα γίνουνται, να εκλείψουν αυτά τα εκφυλιστικά φαινόμενα.

Το ΔΗ.Κ.ΚΙ. προτείνει στα πλαίσια του εορτασμού του Πολυτεχνείου να διοργανώνονται στα σχολεία μαθητικές συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, ανοικτές συζητήσεις των μαθητών όσον αφορά το Πολυτεχνείο, αλλά και για άλλες εποχές αγώνων του λαού ενάντια του αυταρχισμού, εκθέσεις ζωγραφικής, διαγωνισμοί ποίησης με θέμα το Πολυτεχνείο αλλά και δοκιμίων και φυσικά αυτό που πρότείνει στο τέλος και ο κ. Κρητικός, όσον αφορά τις βραβεύσεις και υποτροφίες μαθητών από τη Βουλή των Ελλήνων, για τα παιδιά τα οποία αφ' ενός με τη συμπεριφορά τους και αφ' ετέρου με το ήθος τους και την άμιλλα τους μπορούν να ηγούνται τέτοιων εκδηλώσεων, όπως ήταν η επέτειος του Πολυτεχνείου. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Αγγουράκης έχει το λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, καλούμαστε σήμερα να ψηφίσουμε ένα σχέδιο νόμου που έπεται από είκοσι επτά χρόνια καθυστέρησης έρχεται να

αποδώσει την απαιτούμενη τιμή στον αγώνα και στα θύματα της μεγάλης λαϊκής αντιιμπεριαλιστικής εξέγερσης, που ήταν το έπος του Πολυτεχνείου.

Επιτρέψτε μου να υπενθυμίσω ότι τα συνθήματα του Πολυτεχνείου ήταν "ψωμί-παιδεία-ελευθερία, εθνική ανεξαρτησία, έξω το ΝΑΤΟ και οι Αμερικάνοι". Θεωρώ χρέος μου να θυμίσω ότι αυτά ήταν τα συνθήματα, γιατί μόνο έτσι πιστεύουμε εμείς το ΚΚΕ μπορούμε να καταλάβουμε πώς φθάσαμε σ' αυτήν την πραγματικά ηρωική πράξη της ελληνικής νεολαίας, της εργατικής τάξης των εργαζομένων και όλου του λαού, αυτή πραγματικά την κορυφαία αντιφασιστική πράξη, αυτήν την πράξη που ξαναθύμισε τις πράξεις ηρωισμού και αυτοθυσίας του ελληνικού λαού σε διάφορους αγώνες για την εθνική ανεξαρτησία, για την κοινωνική πρόοδο για τις πανανθρώπινες αξίες.

Πιστεύουμε ότι δεν είναι τυχαίο ότι ακριβώς κάτω απ' αυτά τα συνθήματα το προοδευτικό αντιφασιστικό, αντιιμπεριαλιστικό κίνημα της εποχής κατάφερε μια πολύ μεγάλη κινητοποίηση του λαού της Αθήνας και γενικότερα όλης της χώρας και το πιο σπουδαίο κατάφερε πραγματικά με τον αγώνα αυτό, με την πάλη αυτή, με την πράξη αυτή, να δώσει ένα θανατηφόρο -επιτρέψτε μου να πω- πλήγμα στο φασιστικό καθεστώς, στη φασιστική δικτατορία τα οποία και βεβαίως εγκαθιδρύθηκαν στη χώρα μας με τις επιταγές και τη στήριξη των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, βεβαίως και είχε τη στήριξη η φασιστική δικτατορία όλα τα χρόνια των μεγάλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων και ειδικά των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ, γιατί εντασσόταν στα σχέδια τους εκείνη την εποχή αντιμετώπισης του προοδευτικού και κομμουνιστικού κινήματος στη χώρα μας, του ευρύτερου αριστερού κινήματος στη χώρα, αλλά και γενικότερα των σοσιαλιστικών κρατών που υπήρχαν εκείνη την εποχή στην περιοχή μας.

Έχει, νομίζουμε, σημασία να σταθούμε και να υπογραμμίσουμε ξανά το "ψωμί, παιδεία, ελευθερία, εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία, έξω το ΝΑΤΟ και οι Αμερικάνοι", γιατί πραγματικά μόνο η σύνδεση αυτών των άμεσων αιτημάτων, του αιτήματος για μια οικονομική πολιτική προς όφελος των εργαζομένων, του αιτήματος για μια παιδεία προς όφελος των εργαζομένων και των φτωχότερων λαϊκών στρωμάτων, του αιτήματος για ελευθερία και εθνική ανεξαρτησία, η σύνδεση -επαναλαμβάνω- αυτών των αιτημάτων μαζί με το στόχο ενάντια στο ΝΑΤΟ και στους Αμερικανούς, αποδείχθηκε ότι αυτή η σύνδεση στάθηκε ικανή να κινητοποιήσει και να οδηγήσει σ' αυτόν τον παλλαϊκό ξεσηκωμό με αυτά τα αποτελέσματα που δεν αμφισβητούνται και όλοι γνωρίζουμε σήμερα.

Με αυτήν την έννοια εμείς πιστεύουμε ότι θα έπρεπε στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου τα αιτήματα της εθνικής ανεξαρτησίας και της λαϊκής κυριαρχίας να προστεθούν όσον αφορά το συγκεκριμένο εορτασμό του Πολυτεχνείου.

Πέρα από αυτό όμως, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, υπάρχει και ένα άλλο θέμα, που νομίζουμε ότι είναι ανάγκη να τεθεί υπόψη στην τελική διαπίστωση του συγκεκριμένου άρθρου που προβλέπεται για συζήτηση σήμερα. Αναφέρθηκε και ο κύριος Αντιπρόεδρος της Βουλής. Είναι το θέμα της διαχρονικότητας.

Εάν οι αντιστασιακές δυνάμεις, εάν οι προοδευτικές δυνάμεις, εάν όσοι αντιστάθηκαν από την πρώτη στιγμή ενάντια στη δικτατορία, ενάντια στη χούντα, δεν είχαν την απόλυτη πίστη, δεν είχαν την απαιτούμενη εγρήγορση και την απαιτούμενη αγωνιστικότητα, είναι φανερό ότι δεν θα οδηγούμασταν σε αυτό το μέγεθος της εξέγερσης, στη νίκη τελικά του αντιφασιστικού αγώνα της χώρας μας. Και θα ήθελα να σημειώσω ότι ανεξάρτητα από το γεγονός ότι μερικοί από εμάς θεωρούν ότι έχουν ενδεχομένως υλοποιηθεί μερικά ή πολλά από τα αιτήματα του Πολυτεχνείου, ή -όπως εμείς θεωρούμε- τα αιτήματα αυτά είναι επίκαιρα, η ανάγκη αγώνα και μόνιμης εγρήγορσης είναι κάτι που ανταποκρίνεται, αν θέλετε, τόσο στην ιστορική αλήθεια, σε αυτό που οδήγησε στο κίνημα στο Πολυτεχνείο, όσο και μία απαίτηση των εποχών.

Πιστεύω ότι μια τέτοια προσθήκη στη διατύπωση του άρθρου μόνου που συζητούμε, μπορεί να μας διαφυλάξει και από έναν άλλον κίνδυνο, που είναι σαφές ότι υπάρχει.

Ήδη από τους γιορτασμούς που έγιναν μέχρι στιγμής όλα αυτά τα χρόνια, κατά τη γνώμη μου, πέρα από μια προσπάθεια διαστρέβλωσης των συνθημάτων, του πραγματικού περιεχομένου του και πώς φθάσαμε στο Πολυτεχνείο, είναι φανερό, είναι ξεκάθαρο μία προσπάθεια που θέλει να μετατρέψει το Πολυτεχνείο, την επέτειο του Πολυτεχνείου, σε μία πράξη καθαρά μουσειακού χαρακτήρα.

Και αν δεν προστεθεί στο χαρακτηρισμό η ανάγκη εγρήγορσης και αγώνα, αυτόν τον κίνδυνο δεν μπορούμε να τον αποφύγουμε. Μοιραία, ανεξάρτητα από προθέσεις και ανεξάρτητα από υποκειμενισμούς, ο γιορτασμός του Πολυτεχνείου θα υποβαθμισθεί σε μια μουσειακού χαρακτήρα εκδήλωση, κάτι που ούτε στην ιστορική αλήθεια ούτε στα γεγονότα της εποχής ανταποκρίνεται και ούτε βέβαια -κάτι που είναι πολύ πιο σημαντικό κατά τη γνώμη μας- ανταποκρίνεται στην ανάγκη το έπος αυτό, η επέτειος αυτή, τα διδάγματα και τα μηνύματα του Πολυτεχνείου, να διατηρηθούν πραγματικά ζωντανά στον ελληνικό λαό και στη νεολαία σήμερα.

Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες διαστρέβλωσης του περιεχομένου του Πολυτεχνείου, κυρίως -κατά τη γνώμη μας- παρά τη γιγαντιαία, επιτρέψτε μου να πω, προσπάθεια που αναπτύχθηκε από παράγοντες, από πολιτικές δυνάμεις, από Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να παρουσιάσουν το Πολυτεχνείο σαν κάτι το τυχαίο και κυρίως να αποσυνδέσουν την ανάγκη αυτενέργειας και αυτοργάνωσης της νεολαίας και των εργαζομένων, παρά την προσπάθεια να αποσιωπηθεί το κοινό μέτωπο πάλης νεολαίας και εργατικής τάξης, οι εκδηλώσεις και οι γιορτασμοί που ακολούθησαν, μπόρεσαν και διασφάλισαν ακριβώς αυτό το στοιχείο. Το στοιχείο δηλαδή ότι χωρίς αντίσταση, χωρίς οργάνωση, χωρίς πάλη, τίποτε δεν μπορεί να κατακτηθεί. Και οποιαδήποτε κοινωνική πρόοδος, οτιδήποτε θετικό μπορεί να υπάρξει για την ελληνική κοινωνία, μπορεί να προέλθει μόνο μέσω της αυτοργάνωσης, μόνο μέσω των αγώνων, μόνο μέσω μιας κοινής δράσης όλων των εργαζομένων. Και επαναλαμβάνω ότι, παρά την προσπάθεια που έγινε να αποσιωπηθεί αυτό το γεγονός, ο μαζικός χαρακτήρας του γιορτασμού του Πολυτεχνείου όλα αυτά τα χρόνια, εμείς πιστεύουμε ότι κατόρθωσε να διαφυλάξει το στοιχείο αυτό.

Επίσης, παρά τις άλλες προσπάθειες που έγιναν κυρίως, για να ξεχαστούν τα οικονομικά, εκπαιδευτικά και εθνικοανεξαρτησιακά, αν θέλετε, αιτήματα του Πολυτεχνείου και να φύγουν αυτά τα αιτήματα από τους γιορτασμούς και τις κινητοποιήσεις που ακολούθησαν στη μεταπολίτευση, οι μεγάλοι κοινωνικοί αγώνες της τελευταίας χρονιάς, οι μεγάλες κινητοποιήσεις της νεολαίας έδειξαν ότι αυτές οι προσπάθειες απέτυχαν.

Οφείλεται και στον τρόπο του γιορτασμού του Πολυτεχνείου από τους μαζικούς φορείς, από τα συνδικάτα, από τις μαθητικές κοινότητες, από το μεγάλο κίνημα των μαθητών, για μια πραγματικά δημοκρατική εκπαίδευση, που γνωρίσαμε αυτόν το χρόνο.

Οφείλεται και στο γιορτασμό του Πολυτεχνείου το ότι βρέθηκαν δυνάμεις και κοινωνικές οργανώσεις που κράτησαν ζωντανά τα αιτήματα για ψωμί και παιδεία, το ότι είναι παλλαϊκό το αίτημα σήμερα για την ανάγκη να αλλάξει η οικονομική πολιτική, για μια οικονομική πολιτική προς όφελος των εργαζομένων και ενάντια στις πολυεθνικές.

Οφείλεται στο Πολυτεχνείο και στον τρόπο του γιορτασμού του που ακολούθησε μετά τη μεταπολίτευση, η μεγάλη κινητοποίηση του ελληνικού λαού στην υπόθεση Οτσαλάν ή οι μαζικές αντιδράσεις της νεολαίας και του λαού για την αντιμετώπιση απαράδεκτων καταστάσεων, των επιχειρήσεων "σκουπτα" παραδείγματος χάρι, που είχαμε το τελευταίο διάστημα.

Και βέβαια οφείλεται στο Πολυτεχνείο και στον τρόπο γιορτασμού του το ότι 97% του ελληνικού λαού κατεδίκασε πρόσφατα τους ΝΑΤΟϊκούς δολοφονικούς βομβαρδισμούς ενάντια στη Γιουγκοσλαβία.

Οφείλεται στο Πολυτεχνείο και στον τρόπο γιορτασμού του

όταν τα ιδανικά του απαρβαίσματος των συνόρων, της εθνικής ανεξαρτησίας, της φιλίας και της συνεργασίας των λαών, είναι αρκετά, θα έλεγε κανείς, ζωντανά στη συνείδηση του λαού και της νεολαίας σήμερα, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να γινόμαστε μάρτυρες αυτών των μεγάλων λαϊκών, αντιιμπεριαλιστικών αντιΝΑΤΟϊκών κινητοποιήσεων που γνωρίσαμε το τελευταίο διάστημα.

Πιστεύουμε ότι αυτό είναι το πραγματικό νόημα του Πολυτεχνείου. Πιστεύουμε ότι αυτά τα μηνύματα, αυτά τα συνθήματα και αυτός ο τρόπος οργάνωσης της νεολαίας και του λαού, οδήγησαν στην τελική νίκη. Και ακριβώς αυτά τα στοιχεία εμείς ως Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος σας διαβεβαιώνουμε ότι θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να τα διαφυλάξουμε, να τα προστατέψουμε, να τα προσαρμόσουμε στις καινούριες ανάγκες, στις καινούριες προκλήσεις, στα καινούρια προβλήματα, που στην ουσία θίγουν τα ίδια ζητήματα.

Και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε θεώρηση κάνει καθένας από εμάς των ζητημάτων αυτών, πιστεύουμε ακράδαντα πως αυτό πρέπει να συμφωνήσουμε ότι δεν μπορεί να διαφυλαχθούν αυτά τα στοιχεία, δεν μπορεί να τιμηθούν οι νεκροί, οι μάρτυρες, οι αγωνιστές που αγωνίστηκαν για τη δημοκρατία, για την ελευθερία, για την εθνική ανεξαρτησία, εάν δεν υπάρχει το στοιχείο της ανάγκης του αγώνα και της εγρήγορσης.

Γι' αυτό, εμείς θα θέλαμε η συγκεκριμένη διατύπωση να έχει ως εξής: "Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως πράξη ύψιστης αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της δημοκρατίας, της λαϊκής κυριαρχίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Η 17η Νοεμβρίου καθιερώνεται ως ημέρα μνήμης στους αγωνιστές και μάρτυρες εγρήγορσης και αγώνα" - αυτό ζητούμε να προστεθεί- "και ως ημέρα τιμής για την ελληνική νεολαία." Και φυσικά με την προσθήκη που ανέφερε ο κύριος Αντιπρόεδρος της Βουλής.

Όσον αφορά το γιορτασμό, πιστεύουμε πως, αν υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα, ένα τεράστιο κενό πέρα από την ανάγκη νομικής ρύθμισης του θέματος αυτού, αυτό το πρόβλημα είναι η μεγάλη καθυστέρηση της πολιτείας πρώτα απ' όλα να ανταποκριθεί στην αυτενέργεια φορέων, μαθητικών κοινοτήτων, μαζικών οργανώσεων, συνδικάτων, οργανώσεων αντιστασιακών, είτε μιλάμε για την ΕΑΜική αντίσταση είτε μιλάμε για την αντίσταση κατά της δικτατορίας, αλλά και στις εκδηλώσεις που με πρωτοβουλία από τα κάτω οργανώνονται κάθε χρόνο.

Πιστεύουμε ότι μια άλλη θεώρηση εκ μέρους τους κράτους, εκ μέρους της πολιτείας, μια έμπρακτη υποστήριξη στις πρωτοβουλίες αυτές, χωρίς καμία προσάθεια χειραγώγησης και ανάμειξης στις αποφάσεις τους, θα έδινε μια άλλη όψη, θα βοηθούσε να διατηρηθεί ακόμα πιο ζωντανό, ακόμα πιο καλό το μήνυμα του Πολυτεχνείου. Θα έκαναν ακόμα πιο ζωντανές αυτές τις ίδιες τις εκδηλώσεις και πιστεύουμε ότι θα βοηθούσαν στην αντιμετώπιση ορισμένων, πραγματικά, εκφυλιστικών φαινομένων που υπάρχουν.

Υπάρχει, κατά συνέπεια, ένα πρώτο ζήτημα οικονομικής βοήθειας μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και άλλων μορφών της πρωτοβουλίας, αν θέλετε, των συνεχιστών, εκείνων, που το 1973 οδήγησαν στο έπος του Πολυτεχνείου. Συνεχιστές είναι οι μαθητικές κοινότητες, οι φοιτητικές ενώσεις, σωματεία και γενικότερα κοινωνικές οργανώσεις.

Ένα δεύτερο πολύ σημαντικό θέμα είναι να θεθεί, επιτέλους, τέρμα στη γνωστή δράση των γνωστών αγνώστων. Κανένας πλέον σ'αυτήν τη χώρα δεν πιστεύει ότι είναι συμπτωματική η δράση αυτών των στοιχείων και βεβαίως από πολλές πλευρές και πάντα έχει καυτηριαστεί, αν θέλετε, η στάση αδράνειας, ανοχής, για να μην πω και πιο βαρείς χαρακτηρισμούς, που δυστυχώς έχει χαρακτηρίσει σε ορισμένες περιπτώσεις τη δράση των οργάνων τάξης στην αντιμετώπιση τέτοιων στοιχείων, που βεβαίως εξυπηρετούν γενικότερους σχεδιασμούς, όταν προσπαθούν να αμαυρώσουν την επέτειο και την πορεία. Σχεδιασμοί που είναι σε όλους μας γνωστοί, δεν νομίζω ότι θα πω κάτι το καινούριο. Έχουμε το γεγονός ότι βεβαίως σφόδρα ενοχλούνται οι Αμερικανοί και ο κ. Μπερνς από την πορεία που γίνεται κάθε χρόνο μπροστά στην Αμερικάνικη Πρεσβεία. Βεβαίως ενοχλείται το ΝΑΤΟ, βεβαίως

ενοχλούνται οι μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, βεβαίως ενοχλούνται όλοι εκείνοι οι οποίοι θέλουν παθητικούς τους νέους, απολίτικους κλπ.

Υπάρχει, συνεπώς, ένα θέμα ειδικά με την αντιμετώπιση αυτών των στοιχείων, ειδικά στις μέρες και στις εκδηλώσεις του Πολυτεχνείου.

Υπάρχει ένα τρίτο πολύ μεγάλο θέμα που το έθιξε ο κύριος Αντιπρόεδρος της Βουλής. Τίποτα δεν εμποδίζει, πραγματικά, τίποτα δεν εμποδίζει την επίσημη πολιτεία δίπλα σε όσα γίνονται να στηρίξει ό,τι πιο θετικό, ό,τι πιο προοδευτικό, ό,τι πιο σωστό υπάρχει και η ίδια να αναπτύξει τις δικές της πρωτοβουλίες.

Έχει απόλυτα δίκιο ο κύριος Αντιπρόεδρος της Βουλής, όταν αναφέρεται, γιατί να μην καθιερωθούν διάφοροι διαγωνισμοί, όπως ποιήσης. Εγώ σας λέω κινηματογραφικών ταινιών, ντοκιμαντέρ παραδείγματος χάρι.

Αναφερθήκατε πολύ σωστά -και τους τιμούμε και εμείς- στους νεκρούς. Πόσοι τους ξέρουν σήμερα; Υπάρχουν πολλές μορφές που θα μπορούσε, πιστεύουμε εμείς, η πολιτεία και να κάνει αναφορά στην ιστορική μνήμη και σε ιστορικά πρόσωπα και γεγονότα της εποχής, αλλά και να βοηθήσει ώστε πραγματικά να αποκτήσει όλο και μαζικότερο, όλο πιο σύγχρονο -αν θέλετε- περιεχόμενο αυτή η επέτειος.

Τελειώνοντας θα ήθελα να παρακαλέσω τον κύριο Αντιπρόεδρο της Βουλής, να κάνει δεκτές τις παρατηρήσεις που κάναμε, όσον αφορά την τελική διατύπωση του σχετικού άρθρου, έτσι ώστε να μπορέσουμε και εμείς τελικά να δώσουμε θετική ψήφο. Διαφορετικά δεν θα μπορέσουμε να το κάνουμε. Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Πρέπει να ξέρετε, κύριε Αγγουράκη, ότι δεν είναι θέμα να τις δεχθεί ο κύριος Αντιπρόεδρος. Πρέπει να τις δεχθεί η Κυβέρνηση τις τροποποιήσεις που προτείνετε, για να μπορεί να ψηφιστεί. Καλό είναι να τις υποβάλετε στον κύριο Υπουργό, τώρα όμως.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Κουναλάκης έχει το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αναμφισβήτητα η εξέγερση του Πολυτεχνείου υπήρξε μια σημαντική στιγμή στη νεότερη ελληνική ιστορία. Έπαιξε εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στη διατήρηση του αγωνιστικού φρονήματος του ελληνικού λαού, στην κατάρρευση της δικτατορίας και στην αποκατάσταση της δημοκρατίας.

Δυστυχώς όμως -και πρέπει να είμαστε ειλικρινείς όταν συζητούμε εδώ πέρα- πρέπει να πούμε ότι η επέτειος αυτής της μεγάλης στιγμής στη νεότερη ελληνική ιστορία εξελίσσεται αρνητικά και εμφανίζονται εκφυλιστικά φαινόμενα. Πρώτα-πρώτα μια ακραία κομματικοποίηση. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου δεν ήταν κομματικοποιημένη εξέγερση. Βεβαίως οι άνθρωποι που ήταν εκεί ανήκαν σε διαφορετικές οργανώσεις, είχαν διαφορετικές πεποιθήσεις, αλλά υπήρξε μια μεγάλη ενότητα εκείνες τις μέρες, που δυστυχώς πολλές φορές σ' αυτές τις επετειακές εκδηλώσεις δεν εμφανίζεται.

Δεύτερο, ακόμα πιο αρνητικό, είναι ότι έχει προσλάβει αυτή η επέτειος και οι εκδηλώσεις ένα μουσειακό χαρακτήρα. Είναι χαρακτηριστικό και μου κάνει τρομερή εντύπωση ότι, ενώ σε όλα τα σχολεία γίνονται ομιλίες για την επέτειο και παρακολουθούν περίπου υποχρεωτικά οι μαθητές τις ομιλίες αυτές, όταν πηγαίνουν μετά τα Μέσα Ενημέρωσης και τους ρωτούν τι είναι αυτή η 17η Νοεμβρίου, οι περισσότεροι δεν ξέρουν τίποτα. Δηλαδή, παρακολουθούν ομιλίες και εκδηλώσεις και δεν καταλαβαίνουν περί τίνος πρόκειται. Αυτό δείχνει ως πούμε αυτόν τον εκφυλισμό αυτής της ιστορίας.

Τρίτον, έχουμε εμφανίσει όλοι μας -και έχουμε όλοι ευθύνη- μια αδυναμία να συνδέσουμε την επέτειο αυτή και τα αιτήματά της με τα σύγχρονα προβλήματα και της ελληνικής κοινωνίας και της νεολαίας μας. Και αυτό ανήκει στο

μουσειακό. Η επανάληψη των ίδιων συνθημάτων είκοσι, είκοσι πέντε μετά, δεν νομίζω ότι βοηθά στη μαζικοποίηση και στην επικαιροποίηση αυτών των εκδηλώσεων.

Τέταρτον, ένα άλλο πρόβλημα είναι η κρίση στην ΕΦΕΕ. Δεν είναι τυχαίο και δεν είναι άσχετο με την κρίση αυτών των εκδηλώσεων το γεγονός ότι εδώ και πάρα πολλά χρόνια το φοιτητικό κίνημα δυστυχώς δεν μπορεί να εκλέξει προεδρείο. Η ΕΦΕΕ είναι ακέφαλη εδώ και είκοσι χρόνια, αν δεν κάνω λάθος.

Πέμπτον, ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης. Βλέπετε κάθε φορά τι γίνεται με τις επτετίους. Εάν η πορεία εξελιχθεί ομαλά δεν είναι είδηση. Περιμένουν να παρέμβουν οι αναρχικοί να γίνουν συγκρούσεις, να υπάρξουν φωτιές κλπ. και τότε μόνο τα εμπορικά μέσα ενημέρωσης θεωρούν ότι οι εκδηλώσεις αυτής της επτετίου είναι γενιόνος για τα δελτία ειδήσεων.

'Όλα αυτά μαζί νομίζω ότι έχουν δημιουργήσει αυτήν την αρνητική εικόνα. Εγώ ξέρω δεκάδες αγωνιστές και πρωταγωνιστές των ημερών εκείνων που αρνούνται να πάρουν μέρος σ'αυτές τις εκδηλώσεις, διότι θεωρούν ότι δεν έχουν καμία σχέση πλέον με αυτά τα οποία έγιναν τότε, με τα ιδανικά τους και τους αγώνες τους. 'Αρα πρέπει να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση. Τα περιγράψω αυτά, για να δούμε τι πρέπει να κάνουμε.

Πάντως, η γνώμη, κύριε Αντιπρόεδρε, που πήρατε αυτήν την πρωτοβουλία είναι ότι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να κρατικοποιήσουμε αυτήν την εκδήλωση και αυτήν την επτετίου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Δεν με ακούσατε προηγουμένως.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ: Σύμφωνα.

Εάν συμβεί αυτό, τότε θα επιδεινωθεί η κρίση και θα ενισχυθούν τα εκφυλιστικά φαινόμενα. Πρέπει, επομένως, να διατηρήσουμε ως κόρη οφθαλμού τον αυθόρμητο και αντιεξουσιαστικό χαρακτήρα της.

Εγώ είχα κάνει μια πρόταση στην επιτροπή όταν συζητούσαμε. Είχα πει ότι θα μπορούσε η Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων έγκαιρα να πάρει μια πρωτοβουλία και να καλέσει όλους τους φορείς που μετέχουν στην οργάνωση αυτών των εκδηλώσεων και να κάνουμε μια ανοικτή και ελεύθερη συζήτηση. Να επιστημόνουμε τα αρνητικά σημεία και να δούμε και με τη βοήθεια του ελληνικού Κοινοβουλίου, στο βαθμό που αυτή είναι χρήσιμη και γίνει αποδεκτή, πως είναι δυνατόν να αλλάξουμε το χαρακτήρα αυτών των εκδηλώσεων. Νομίζω ότι έχουμε καιρό να το κάνουμε και τώρα, όταν ανοίγει η Βουλή, ένα ενάμιση μήνα πριν από τις εκδηλώσεις. Δεν έχει χαθεί η ευκαιρία.

Επίσης, κύριε Αντιπρόεδρε, πρέπει να σας πω ότι δεν αναφέρατε έναν κρίσιμο κατά τη γνώμη μου φορέα που είναι ίσως ο μόνος που ακόμα προσπαθεί απεγνωσμένα να κάνει κάτι σημαντικό. Είναι ο Σύνδεσμος Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων στη διάρκεια της δικτατορίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Ευτυχώς που τον θυμηθήκατε και αυτόν.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ: Εγώ τον θυμάμαι πάντα και πηγαίνω κάθε χρόνο στις εκδηλώσεις του...

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Εσείς ναι, άλλοι όχι.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ:...διότι είναι οι πιο σημαντικές εκδηλώσεις που γίνονται εκείνες τις μέρες, ακόμα και αν δεν είναι μαζικές.

Επομένως, πρέπει να παίξει πολύ σημαντικό ρόλο, ακόμα σημαντικότερο από τη στιγμή που το φοιτητικό κίνημα περνάει αυτήν τη κρίση.

Εγώ δεν έχω αντίρρηση για το καινούριο κείμενο. Είχα αντίρρηση για το παλαιότερο, όπως θα θυμάστε, όταν κάναμε τη συζήτηση στη Βουλή με εκείνα τα τέσσερα άρθρα κλπ. που είχα διαφωνήσει, γιατί έβλεπα μια διάθεση να υπάρξει μια κρατικοποίηση αυτών των εκδηλώσεων. Από τη στιγμή όμως που έχει διαμορφωθεί το κείμενο έτσι και έχουμε ένα άρθρο διακηρυκτικού χαρακτήρα και δεν φαίνεται ότι τις γιορτές κατά κάποιο τρόπο τις ελέγχει η Κυβέρνηση, η οποιαδήποτε κυβέρνηση και αυτή η ιστορία κρατικοποιείται, δεν έχω αντίρρηση είτε με το κείμενο του κυρίου Αντιπροέδρου με τις προσθήκες που έγιναν κλπ., να το ψηφίσουμε.

Αλλά επιμένω σ' αυτήν την πρόταση που έκανα, ότι δηλαδή πρέπει η Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων να πάρει μια πρωτοβουλία αρχές Οκτωβρίου, όταν αρχίσει να λειτουργεί η Ολομέλεια, να καλέσει μία σειρά φορείς που ασχολούνται με αυτές τις εκδηλώσεις, τις νεολαίες των κομμάτων, το φοιτητικό κίνημα, το Σύλλογο Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων κλπ. και να κάνουμε μία συζήτηση ελεύθερη και ανοικτή για το πως είναι δυνατόν να αναβαθμίσουμε και να ανανεώσουμε αυτές τις εκδηλώσεις πριν πάρουμε οριστικά τον κατήφορο και μετά καμία απόφαση της Βουλής δεν πρόκειται να μας σώσει.

Επαναλαμβάνω, συμφωνώ με το κείμενο και προτείνω αυτήν την πρωτοβουλία να την πάρουμε εγκαίρως.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Συμφωνώ να εξετασθεί ο τρόπος εορτασμού από τη διακομματική επιτροπή αλλά σήμερα να ψηφιστεί η διάταξη με την προσθήκη και θα προσέθετα την ευθύνη του εορτασμού να έχει ο Σύλλογος Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Αντιστασιακών, ο οποίος είναι έγκυρο νομικό πρόσωπο και γνήσιος εκφραστής της αντιδικτατορικής αντίστασης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βερυβάκης έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, συγχάρω τον Αντιπρόεδρο του Σώματος κ. Παναγιώτη Κρητικό, παλαιό φίλο, συναγωνιστή, σύντροφο σε αγώνες και αγωνίες δύσκολων εποχών, για την έμπνευση και την πρωτοβουλία της κατάθεσης πρότασης νόμου. Γιατί η κατ' αρχήν σκέψη του σπάει τη "συνωμοσία της σιωπής" που δέσπασε καθ' όλην τη μεταπολίτευση. Αν θέλετε, αποτελεί και μια αιρετική πράξη απέναντι στην καλλιέργεια της λήθης για την ιστορία της επταετίας. Αξίζει συνεπώς την πιο θερμή διάκριση και τον έπαινο, την πιο σοβαρή ενθάρρυνση. Του λέω ανενδοίαστα εύγε.

Κύριε Πρόεδρε όμως, πρέπει εδώ να συνεννοούμεθα. Πρέπει ουσιαστικά τουλάχιστον όταν περνάει ο χρόνος και αρχίζει να γράφεται η ιστορία, να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους. Πρέπει πράγματι να σημειώσω ότι και ο λαός, τουλάχιστον εκείνοι οι οποίοι εκείνην την εποχή αγωνίστηκαν, αλλά και η νέα γενιά, έχει μια απορία: Γιατί άραγε τόσο διακριτική σιωπή, τόσο εκωφαντικός συσκοτισμός γύρω από την περίοδο και τα γεγονότα της, γύρω από τα συμβάντα, τους ανθρώπους, τις αιτίες ή τις αφορμές και τα αποτελέσματα της επτάχρονης δικτατορίας, από την πρώτη στιγμή, από την 21η Απριλίου 1967 μέχρι τις 23 το βράδυ Ιουλίου; Η απάντηση μπορεί να ποικίλει και ασφαλώς ποικίλει. Γιατί δυστυχώς ακόμη έχει τις πολιτικές προεκτάσεις της. Τα κόμματα δεν είναι τίποτε άλλο παρά η δημιουργία ακριβώς αυτών των διαφορετικών εκτιμήσεων. Και αν θέλετε η ιστορία που γράφουν οι σκληροί κομματικοί μηχανισμοί δεν είναι τίποτε άλλο παρά η ιστορία να διασώσουν τις τύψεις τους μερικοί. Αρκεί να αναφέρω το φάκελο της Κύπρου, για τον οποίο τόσα πολλά ακούγονται και τόσα πολλά γίνονται για να μην υπάρξει μια χαραμάδα αλήθειας. Δεν θέλω να προχωρήσω παραπέρα γιατί θέλω να μπω στην ουσία. Αλλά, όμως, είναι βέβαιο ότι φαίνεται πως το μόνο κομμάτι της ιστορίας που ενδιαφέρει μερικούς, δεν είναι πώς γράφθηκε η ιστορία, αλλά πώς θα ξαναγραφθεί η ιστορία.

Το πρόβλημα δεν είναι να πούμε την αλήθεια, αλλά το πρόβλημα είναι πώς απ' αυτήν θα ωφεληθούμε, πώς απ' αυτήν θα κάνουμε κομματική ευχαίαν. Η ιστορία, όμως, του δημοκρατικού πολιτεύματος έχει ανάγκη από το παράδειγμα προκειμένου να φρονημάσει τη νεολαία για τη διατήρησή του. Γιατί μην γελάται κανείς, ουδέποτε παύει η απειλή και ο κίνδυνος του οποιοδήποτε πολιτεύματος μόνο και μόνο διότι εκείνην την στιγμή δεν εμφανίζονται οι εχθροί. Υπάρχουν και οι ασθένειες και μπορεί κανείς να καταρρεύσει από την ασθένεια και όχι από το δόρυ του εχθρού. Εξάλλου πέρασαν τριάντα χρόνια. Τα αρχεία και τα μυστικά παντού ανοίγουν. Γιατί τάχα πρέπει η ελληνική πολιτεία να κρατεί αυτήν τη διακριτική σιωπή; Γιατί δεν πρέπει οι Έλληνες, οι νέοι Έλληνες να μάθουν πολλά από τα ουσιαστικά εκείνης της επτάχρονης περιόδου; Γιατί δεν περνούν, λοιπόν, αυτά τα μηνύματα προς

την ελληνική νεολαία; Δεν θα έπρεπε να έχει συγκινηθεί η ελληνική πολιτεία, που δεν συγκινείται δια διακομματικής συνωμοσίας;

Εάν συνεπώς, έχω απ' αυτήν την πλευρά κάθε λόγο να συγχωρώ για την εικονοπλαστική πρότασή του τον κύριο Αντιπρόεδρο -και το πράττω- δεν έχω κανένα λόγο να του πω ότι από κει και πέρα έχω πλήρη διαφωνία. Του δηλώνω ότι δεν καταλαβαίνω τι έγινε μεταξύ κήλικος και χειλέων της πρώτης και της δεύτερης πρότασής του, γιατί βρισκόμαστε μπροστά σε δύο προτάσεις. Και πρέπει να πω ταυτόχρονα ότι την πρώτη δεν την υπερασπίζομαι γι' αυτήν καθ' εαυτήν, αλλά διότι εξέφραζε, διότι εξέπεμπε ένα πνεύμα. Και δεν την υπερασπίζομαι στο εκτελεστικό κομμάτι, εκεί όπου θα κρατικοποιούσε την εορτή. Συμφωνώ να μην "κρατικοποιηθεί" η επέτειος. Αλλά η πρώτη εκάλυπτε λίγο πολύ άμεσα ή έμμεσα την επτάχρονη περίοδο εκείνη. Άφηνε έναν υπαινιγμό, έδινε κάποια αίσθηση σκιάς ότι μιλάμε για τα επτά χρόνια, τα οποία βεβαίως εξειδικεύει σε κάποια κορυφαία στιγμή της περιόδου. Τώρα με το άρθρο μόνον που συζητούμε αυτά έχουν εξαφανιστεί. Δεν θέλω να σας διαβάσω τα κείμενα. Τα κείμενα τα έχετε. Ο κ. Αντιπρόεδρος αισθάνθηκε και είναι έστω προς τιμή του, διότι αυτήν τη στιγμή κάπως κάνει να μετανοεί, ίσως διότι κατ' ιδίαν να τον στεναχωρήσει, ότι πρέπει να βάλει κάπου, να στριμώξει κάπου και τους αντιδικτατορικούς αγωνιστές και αγώνες. Όμως, πρέπει να του πω ότι η ιστορία της δικτατορίας δεν ήταν τρεις μέρες, ήταν επτά χρόνια. Και πρέπει να του πω ταυτόχρονα, ότι δεν είναι δυνατόν εκ των υστέρων, επειδή το επιβάλει οποιαδήποτε κομματική νπρεκτίβα ή επειδή εμφανίζεται άλλη μια φορά η σιδηρά χειρ της μεταπολίτευσης ή διότι κάνουμε προσωπικούς συμβιβασμούς και εγώ δέχομαι το τελευταίο, προκειμένου να περάσει το νομοθέτημά μας, να διαγράφουμε την ιστορία, να την υποβαθμίζουμε την ιστορία ή να την παραθεωρούμε ενταφιάζοντας τον αντιδικτατορικό αγώνα και επαναενταφιάζοντας τους ήρωές του.

Στην εισηγητική έκθεση και στη πρόταση νόμου γινόντουσαν κάποιες δηλώσεις-αναφορές. Πρέπει να πω ότι στην αρχή ο κύριος Αντιπρόεδρος και εδώ ενώπιον της Βουλής θέλησε να κάνει κάποιες γενικευμένες βέβαια αναφορές και έκανε κάτι για το οποίο επίσης τον συχαίρω. Ανέφερε και τους νεκρούς του Πολυτεχνείου. Δεν άκουσα, όμως, τίποτε, ας πούμε, για τις αντιστασιακές οργανώσεις, ποιες ήταν καν. Ο νεκρός καλώς τιμάται. Όλος ο αγώνας των επτά ετών λησμονείται, διαγράφεται, παραθεωρείται;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Βερυβάκη, άφησα έξω τα γένια μου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Με συγχωρείτε. Μην με προκαλείτε. Δεν μίλησα για τα γένια σας και τα γένια μου. Σας μίλησα για τις αντιστασιακές οργανώσεις, τους αντιστασιακούς αγωνιστές, για τον αγώνα της αντίστασης, τον υπερκομματικό, τον ανεξάρτητο από τα κόμματα, τα τότε ή τα σημερινά. Αυτό δεν το είδα. Το κείμενο είναι σαφές. Το κείμενο, όπως εδώ τουλάχιστον εγώ το διαβάζω, δείχνει ότι δεν υπήρξε στο όνομα έστω του συμβιβασμού, ούτε μία στιγμή εστιασμένη προσοχή εκεί που πράγματι έπρεπε να είναι. Δηλαδή, σε αυτό το οποίο έγινε και το ποιοι ενδεχομένως το έκαναν χωρίς βεβαίως να αναφερθούν. Δηλαδή, για να ρωτήσω έστω συγκεκριμένα αφού το θέλετε λοιπόν και έτσι: Αισθάνεσθε να συμπεριλαμβάνονται οι αντιστασιακοί -τους λέω αντιστασιακούς γιατί δεν συνηθίζεται- αξιωματικοί της πρώτης ημέρας, που άκουσαν την 21η Απριλίου στις εντολές κυβερνήσεώς τους, της νομίμου, της συνταγματικής και παρήκουσαν τη χούντα; Αισθάνεσθε να συμπεριλαμβάνονται με αυτήν τη διατύπωση παραδείγματος χάρι οι οργανώσεις στις οποίες και εσείς ανήκατε και οι αντιστασιακοί αγωνιστές, ας πούμε, μέχρι το αντικίνημα του βασιλέως; Αισθάνεσθε να συμπεριλαμβάνονται ακόμη και αυτοί οι όποιοι αξιωματικοί πήγαν εκείνη την ημέρα να ανατρέψουν τη δικτατορία ανεξάρτητα αν ήταν δημοκρατικοί ή όχι και όταν θα γραφτεί η ιστορία θα δείτε ότι ανήκαν σε όλες τις παρατάξεις;

Αισθάνεσθε να συμπεριλαμβάνονται όλοι οι αγώνες και όλοι οι αγωνιστές από εκεί και πέρα; Θα σας διαβάσω έναν κατάλογο οργανώσεων που τις ξέρετε άλλωστε. Αναφέρθηκαν η Ε.Κ.Δ.-ΔΕΚΑ, το Πατριωτικό Μέτωπο, η Ελληνική Αντίσταση, το ΠΑΚ, το

ΠΑΜ, η Δημοκρατική Άμυνα, οι ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ και αναρίθμητες άλλες. Αναφέρθηκαν σαν νεκροί ο Μανδηλαράς, ο Ελής, ο Τσαρούχας...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Ο Μουστακλής, ο Οπρόπουλος.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Θα το ρωτήσω. Αφού σπεύδει ο στρατηγός να ρωτήσει, ρωτώ και εγώ αν καταλαβαίνει κανείς από αυτό το πράγμα ότι τιμώνται ο Παναγιώτης, ο Μουστακλής, ο Οπρόπουλος, ο Βάρσος και τόσο άλλοι που θυσιάστηκαν στο βωμό του αγώνα.

Λυπάμαι κύριε Αντιπρόεδρε, αν θα σας στενοχωρήσω, αλλά ίσως πρέπει να το κάνω για πρώτη φορά μέσα στις δεκαετίες που γνωρίζομαστε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Δεν με στενοχωρείτε καθόλου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Φοβάμαι, ότι διολισθήσατε και εσείς εκεί που έχει διολισθήσει το σύνολο της μεταπολίτευσης, δηλαδή ουσιαστικά να παίρνει ιστορία για να αντλήσει πολιτική και υπόσταση στις όποιες επιδιώξεις έχει σήμερα κάθε ένας. Είναι κάτι που κατά βάθος είναι ανίερο. Ξέρετε πολύ καλά ότι αν κάτι πρέπει να τιμούμε σε αυτήν τη χώρα παραμερίζοντας όλα τα άλλα, είναι η ιστορία και η εθνική ενότητα για το μέλλον, η οποία όμως δεν οικοδομείται πάνω στα ψεύδη, πάνω σε πλαστές πράξεις σαν και αυτές τις οποίες εδώ σαν μια συντροφιά αποφασίζουμε.

Εγώ θα σας έλεγα να αφήσετε να εκδηλώνεται ο λαός όπως αυτός το αισθάνεται. Δεν έχω κανένα πρόβλημα εκεί. Αν θέλετε να πείτε και την αλήθεια για το πώς συγκροτήθη το Πολυτεχνείο. Δεν έγινε από μόνο του γιατί και εκεί υπήρξαν αντιστασιακές ομάδες. Να προσθέσετε ότι και εκεί υπήρξαν οι ανώνυμοι Έλληνες. Αυτό είναι αλήθεια. Έχει καλώς. Από εκεί και πέρα να μη διαγράφετε μία ιστορία από την οποία πρώτον, μπορεί να φρονιματιστεί η ελληνική νεολαία και δεύτερον να ωφεληθεί η δημοκρατία και ο κοινοβουλευτισμός, ο οποίος έχει πεθάνει και ο οποίος νομίζει πολλές φορές μέσα από τους σιδερένιους μηχανισμούς των κομμάτων ότι μπορεί να ξαναζήσει, σκάπτοντας ξένα μνήματα και αρπάζοντας την ιστορία που δεν του ανήκει.

Γι' αυτό το λόγο αν δεν διορθώσετε την πρότασή σας εγώ θα την καταψηφίσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Διαμαντίδης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ: Κατ'αρχήν θέλω να συγχωρώ τον πρώτο Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Κρητικό για την πρωτοβουλία του να καταθέσει αυτήν την πρόταση νόμου. Πίστευα ότι η Βουλή των Ελλήνων θα είχε την ευκαιρία για δεύτερη φορά μετά την ομόφωνη ψήφιση της πρότασης νόμου για την καθιέρωση της 14ης Σεπτεμβρίου σαν ημέρας μνήμης της Μικρασιατικής Καταστροφής, να περάσει και μια άλλη πρόταση νόμου ομόφωνα. Λυπάμαι, γιατί σήμερα ακούστηκαν διαφορετικές απόψεις και κόμματα και συνάδελφοι Βουλευτές μπορεί να μην ψηφίσουν αυτήν την πρόταση.

Πρέπει να καταλάβουμε ότι εμείς που τιμάμε πάντοτε την ημέρα του Πολυτεχνείου με διάφορες εκδηλώσεις, πρέπει να δώσουμε το παράδειγμα στο λαό με την ομόφωνη ψήφιση αυτής της πρότασης νόμου, για να καταλάβουν ότι οι αγώνες του λαού κατά της ξενοκίνητης χούντας δεν πήγαν χαμένοι. Βέβαια είναι τιμή για τη Βουλή σήμερα να υπάρχουν πολλά μέλη της, τα οποία προέρχονται από τη γενιά του Πολυτεχνείου.

Και θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η πρόταση του κυρίου Αντιπροέδρου είναι σαφέστατη. Αναφέρεται μόνο στην εξέγερση του Πολυτεχνείου. Αυτό δεν αναιρεί τους αγώνες που έκαναν άλλες αντιστασιακές οργανώσεις εκείνη την εποχή. Ούτε αναιρεί τους αγώνες ανώνυμων ανθρώπων που δεν συμμετείχαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου. Πολλοί εκλεκτοί στρατιωτικοί εκείνης της εποχής έδωσαν αγώνα κατά της χούντας και το πλήρωσαν με τη ζωή τους. Η τιμή που πρέπει σήμερα να αποδώσουμε στην επέτειο του Πολυτε-

χνείου δεν αναιρεί τους αγώνες αυτών των ανθρώπων.

Συνεπώς, δεν καταλαβαίνω γιατί θα πρέπει να διαφοροποιούμεθα σήμερα, όταν όλοι αναγνωρίζουμε την αναγκαιότητα της απόδοσης τιμής στους αγώνες της νεολαίας εκείνης της εποχής. Εάν κάνουμε μία ιστορική αναδρομή, θα δούμε ότι για να φθάσουμε στην εξέγερση του Πολυτεχνείου προηγήθηκαν τα γεγονότα της Νομικής. Είχα την τιμή να μετέχω και εγώ τότε σε εκείνα τα γεγονότα ως φοιτητής, όπως και στο Πολυτεχνείο. Πολλοί φοιτητές υπέφεραν εκείνη την εποχή.

Κατόπιν φθάσαμε στο Πολυτεχνείο, ένα Πολυτεχνείο που σηματοδοτεί την απαρχή της πτώσης της χούντας. Νομίζω ότι αυτήν την ημέρα θα πρέπει να την καθιερώσουμε σαν ημέρα μνήμης με τον τρόπο που λέει ο κύριος Αντιπρόεδρος της Βουλής. Πρέπει όλοι μας πολιτικά και πρυτανικές αρχές, αλλά και οι φοιτητικές οργανώσεις να ψάξουμε να βρούμε έναν τρόπο εορτασμού της επετείου που να αρμόζει στους αγώνες και στα θύματα εκείνης της εποχής, αλλά και στις ελληνικές παραδόσεις.

Δεν πρέπει να περιμένουμε να έλθει εκείνη η ημέρα για να δούμε τα έκτροπα που συμβαίνουν στους δρόμους της Αθήνας από μία ομάδα αναρχικών, η οποία περιμένει να φθάσει εκείνη η στιγμή για να δημιουργήσει προβλήματα.

Επίσης θέλω να τονίσω ότι με την εισήγησή του ο εισηγητής του Κομμουνιστικού Κόμματος έδειξε μια μικροψυχία. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί συνδέει την επέτειο του Πολυτεχνείου με μία σειρά γεγονότων και πολιτικών θέσεων, για τα οποία τα κόμματα έχουν εκφραστεί κατ'επανάληψη. Εδώ μιλάμε για ένα συγκεκριμένο γεγονός, που όλοι το τιμάμε. Διαφωνούμε, όμως, εδώ γιατί δεν υπάρχει μία πρόταση ή γιατί δεν υπάρχει μία λέξη στο σχέδιο νόμου ή γιατί δεν συμπεριλαμβάνεται κάποια αντιστασιακή οργάνωση. Αυτά πρέπει να εκλείψουν, διότι έχουμε πληθώρα παραδειγμάτων ανθρώπων που έδωσαν αγώνα εκείνη την εποχή και σήμερα βρίσκονται μέσα στη Βουλή, όπως ο στρατηγός Σπυριούνης, ο οποίος αποστρατεύθηκε από την τότε συγκυβέρνηση, επειδή έδωσε μία τιμητική πλάκα σε έναν πολιτικό εγνωσμένης αξίας, τον Λεωνίδα Κύρκο, για τους αγώνες του. Πρέπει να τιμώνται αυτοί οι άνθρωποι, αλλά ταυτοχρόνως πρέπει να καταλάβουμε ότι, όταν μιλάμε για το Πολυτεχνείο αναφερόμαστε σε αυτό και δεν μιλάμε συνολικά για όλη την επταετία και για όλους τους αγώνες που έγιναν από πολλούς.

Κλείνοντας θέλω να συγχαρώ τον κύριο Αντιπρόεδρο της Βουλής και να σας καλέσω έστω και την υστάτη ώρα να πάρете απόφαση και να ψηφίσετε ομόφωνα αυτήν την πρόταση νόμου, ούτως ώστε να καταλάβει ο λαός ότι σε θέματα που αφορούν τις παραδόσεις μας και τους αγώνες του λαού ομοφωνούμε πάντοτε. Έτσι θα δώσουμε και ένα μήνυμα στη νεολαία, η οποία δεν έζησε εκείνα τα γεγονότα, ότι εμείς εδώ ξέρουμε να τιμάμε τους αγωνιστές της Αντίστασης κατά της χούντας, όπως το κάναμε και το 1982 όταν τιμήσαμε τους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης 1940-1944.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Όπως ξέρετε η ομοφωνία είναι μία άλλη όψη της δικτατορίας.

(Θόρυβος στην Αίθουσα)

Είναι ακραίο αυτό που είπα, αλλά τέλος πάντων πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι έχουν το δικαίωμα και κάποιοι να διαφωνήσουν. Δεν μπορούμε να τους αναγκάσουμε με το ζόρι να ψηφίσουν.

Ο κ. Καρακώστας έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εξέγερση του Πολυτεχνείου ήταν η κορυφαία στιγμή της αντίστασης ενάντια στο καθεστώς που με βία είχε καταλάβει την εξουσία και κατήργησε τις πολιτικές ελευθερίες και τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών.

Το Πολυτεχνείο ζει στη συνείδηση του λαού, γι'αυτό και πολύ ορθά η πολιτεία μας έστω και με καθυστέρηση ύστερα από είκοσι έξι και πλέον χρόνια σήμερα φέρνει στη Βουλή την πρόταση νόμου, για να καθιερωθεί η εξέγερση ως ημέρα μνήμης στους αγωνιστές και μάρτυρες και ως ημέρα τιμής για την ελληνική νεολαία.

Συγχαίρουμε τον κύριο Αντιπρόεδρο της Βουλής, που έφερε την

πρόταση νόμου. Επιπλέον τον συγχαίρουμε, γιατί για πρώτη φορά επίσημα από το Βήμα της Βουλής ανήγγυσε τον κατάλογο των νεκρών του Πολυτεχνείου. Και αυτό είναι σημαντικό, γιατί πολλοί Έλληνες πολίτες αμφισβητούν αν κάποιοι σκοτώθηκαν στο Πολυτεχνείο.

Το Πολυτεχνείο δεν πρέπει να διχάζει αλλά να ενώνει το λαό, ο οποίος σε τελική ανάλυση έχει το υπέρτατο δικαίωμα να περιφρουρεί τη δημοκρατία του και το πολίτευμά του, όχι μόνο το δικαίωμα αλλά συνάμα και το καθήκον, όπως το Σύνταγμα προβλέπει, από οιονδήποτε που θα θελήσει με δόλο, απάτη ή βία να καταργήσει το πολίτευμα ή να το καταστήσει ανενεργό.

Το Πολυτεχνείο είναι χώρος θυσίας, είναι χώρος τιμής, αρετής και θα αποτελέσει το σύμβολο για να διδάσκει όλες τις επερχόμενες γενιές των Ελλήνων, να διδάσκει τη συνέχεια των διαχρονικών "ΟΧΙ" των Ελλήνων ενάντια στο φασισμό και στην κάθε μορφή βίας, να διδάσκει τα ιστορικά "ΟΧΙ" των Ελλήνων, από το "Μολών λαβέ" του Λεωνίδα στην Αρχαιότητα, ως το "την πόλιν σοι δούναι ούτε εμόν εστίν ούτε άλλων των κατοικούντων εν ταύτη" του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου το 1453 και από το "Ελευθερία ή θάνατος" του 1821 μέχρι το "ΟΧΙ" του 1940 και τέλος από την Εθνική μας Αντίσταση του 1940-1944 ως την αντίσταση του Πολυτεχνείου το 1973. Όλα αυτά τα "ΟΧΙ" αποτελούν σταθμούς ορόσημα και είναι εμπνευσμένα βαθιά στη συνείδηση του έθνους μας. Και θα πρέπει με ανάλογες γιορτές να αποδίδουμε τις πρέπουσες τιμές για το περιεχόμενο των αξιών, που αυτά εγκολπώνουν.

Έχω τη γνώμη, κύριε Αντιπρόεδρε, ότι το περιεχόμενο της πρότασης νόμου που είχατε την τιμή να φέρετε στη Βουλή, όπως εισάγεται με ένα άρθρο μόνο, είναι ελλιπές. Θα έπρεπε να είναι πιο περιεκτικό και πιο συγκεκριμένο, ώστε να μην υπάρχουν αμφισβητήσεις από κανέναν. Θα προτιμούσα την αρχική σας πρόταση, που ήταν πιο περιεκτική.

Η Βουλή ομόφωνα θα πρέπει να καθορίσει τον τρόπο και τις λεπτομέρειες διεξαγωγής του εορτασμού του Πολυτεχνείου, ώστε να μη διαστρεβλώνεται το εννοιολογικό του περιεχόμενο. Άπαξ και το καθιερώνουμε με νόμο αυτό το κορυφαίο γεγονός, θα πρέπει και να καθιερώσουμε συγκεκριμένα και το περιεχόμενο των εκδηλώσεων. Βέβαια, σε πρώτη φάση όλοι μας ομόφωνα θα πρέπει να υπερψηφίσουμε την πρόταση νόμου, αλλά στο μέλλον θα πρέπει να μας απασχολήσει και πάλι, ώστε να καθορίσουμε το περιεχόμενο, γιατί όπως θα δούμε με τα πρακτικά αποτελέσματα που θα έχουμε, και πάλι θα υπάρξουν αυτές οι διαστρεβλώσεις. Γι' αυτό προτείνω το εξής:

Πρώτον, το περιεχόμενο της γιορτής του Πολυτεχνείου πρέπει να έχει εθνικό χαρακτήρα και να γιορτάζεται ως εθνική γιορτή, όπως η 25η Μαρτίου και η 28η Οκτωβρίου του '40. Βέβαια αντί των στρατιωτικών περελάσεων, να έχουμε παρελάσεις της μαθητιώσας νεολαίας. Να γίνονται ομιλίες σε όλα τα σχολεία της χώρας και να γίνονται δοξολογίες σε όλες τις εκκλησίες της χώρας, όπως ακριβώς και με τις άλλες εθνικές εορτές. Έτσι θα εμπεδωθεί στέρεα στη συνείδηση της νεολαίας μας, που δεν ξέρει τα γεγονότα και θα πρέπει να της τα δώσουμε με παραδείγματα.

Επίσης, να λαμβάνουν χώρα ειρηνικές πορείες του λαού μας, που να διαδηλώνουν την αποδοκιμασία τους ενάντια στις ξενικές επεμβάσεις, που θέλουν να καταργούν τις ελευθερίες των λαών και τα δημοκρατικά τους πολιτεύματα.

Είναι μία πρόταση. Ας τη λάβει υπόψη του το Υπουργείο Παιδείας, ώστε να την ξαναφέρει σε προσεχές νομοσχέδιο, που να τροποποιεί το παρόν νομοσχέδιο, που αυτήν τη στιγμή δεν μπορούμε βέβαια να κάνουμε προσθήκες.

Δεύτερη πρόταση: Να αναφερθεί μνημείο ελευθερίας και δημοκρατίας στο χώρο του Πολυτεχνείου, όπου σε μαρμαρίνη πλάκα και με χρυσά γράμματα να αναγράφονται τα ονόματα όλων των θανατών νεκρών ηρώων που έπεσαν για την τιμή της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας.

Με αυτό το νόημα που δίνω στην εισήγησή μου, υπερψηφίζω την πρόταση νόμου και παρακαλώ με ένα καινούριο νομοσχέ-

διο, που θα μας ξαναέρθει, να καθορίζει τις λεπτομέρειες του εορτασμού του Πολυτεχνείου, ώστε να καθιερωθεί πια επίσημα από την πολιτεία ο εορτασμός αυτός ως μία υποχρέωση στο έθνος και στην πατρίδα.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Παπαθεμελής. Απών.

Κύριοι συνάδελφοι, ζητώ την ομόφωνη απόφαση του Τμήματος, για να μιλήσουν εκτός καταλόγου ο κ. Σπυριούνης και ο κ. Στεφανής για πέντε λεπτά.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Το Τμήμα συμφώνησε ομοφώνως.

Ορίστε, κύριε Σπυριούνη, έχετε το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Περιβάλλω τη συγκεκριμένη εκδήλωση με υψηλή ταπεινότητα, ευλάβεια και σεβασμό. Συνηγορώ απόλυτα και υπερψηφίζω τη σχετική πρόταση, συγχαίροντας το σεβαστό Αντιπρόεδρο κ. Κρητικό για την πρωτοβουλία του. Συχαίρω την Κυβέρνηση για την υιοθέτηση αυτής της πρότασης.

Θέλω να δηλώσω, ότι η έννοια του Πολυτεχνείου μπορεί να στεγάσει τους αγώνες για την πατρίδα και για τη δημοκρατία σε μία καθολικότερη συγκρότηση θεσμική και εορταστική, ώστε με ένα πνεύμα υπερκομματικό να μπορέσουμε να κατοχυρώσουμε το σύνολο των αγώνων του λαού μας, το σύνολο των αγώνων κάποιων εκλεκτών αγωνιστών, που έπεσαν ή δοκιμάστηκαν στην υπόθεση της στήριξης της δημοκρατίας, της αποκατάστασης της δημοκρατίας, της αποκατάστασης της ελευθερίας και της ακεραιότητας της πατρίδας μας.

Και εννοώ βεβαίως το μεγάλο κεφάλαιο της Εθνικής Αντίστασης, τον πολύχρονο κοινωνικό μεταπολεμικό αγώνα για συμφιλίωση, για δημοκρατία, κοινωνική πρόνοια, για λαϊκή κυριαρχία, για εθνική ανεξαρτησία κλπ., τους μεγάλους αγώνες του έθνους μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με τις κορυφαίες και ατυχείς του στιγμές με το σύνολο της αιματηρής εμπειρίας ώστε η διδαχή, η διαπαιδαγώγηση των επερχόμενων γενεών, η καθιέρωση και η συντήρηση οραμάτων και παραδειγμάτων αγώνων να περνά και να εμποτίζει τις νέες ψυχές και να δαιμονίζει τις υπέρτατες αξίες που φύτρωσαν μέσα από το πνεύμα και την καρδιά του Έλληνα από τους αρχαιότετους χρόνους.

Να μου επιτρέψετε τελειώνοντας να πω ότι συμφωνώ με τη γενική εκτίμηση πως διάφορα γεγονότα που οδήγησαν σε έναν εκφυλισμό της μεγάλης έννοιας που καθημερινά επαναλαμβάνεται επιτηνόμενος και νοθεύει, υπονομεύει και αναιρεί την ουσιαστική αξία του πνεύματος του αγώνα του Πολυτεχνείου, για ελευθερία, δημοκρατία, εθνική ανεξαρτησία και κοινωνική πρόοδο, καθώς και όλα τα συνθήματα εκείνα που αποτελούν περιεχόμενο της δημοκρατίας και της πατρίδας.

Να μου επιτρέψετε να προτείνω να συγκροτηθεί μια διακομματική επιτροπή στη Βουλή η οποία να μελετήσει καθολικά το σύνολο μέσα στο γράμμα και στο πνεύμα της ιστορίας από την Εθνική Αντίσταση μέχρι την κορυφαία εκδήλωση του Πολυτεχνείου. Να μελετήσει πώς θα καθιερωθούν εκδηλώσεις και σύμβολα σ' ένα δημοκρατικό και υπερκομματικό πλαίσιο που θα συντηρεί τη μνημοσύνη, θα διδάσκει την έννοια των αγώνων για τη δημοκρατία και την πατρίδα.

Κύριε Πρόεδρε, στο προεδρικό διάταγμα που θα εκδίδεται ή καλύτερα οι οδηγίες να εκδίδονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, για να γίνονται εντός των στρατοπέδων εκδηλώσεις για την Εθνική Αντίσταση και το Πολυτεχνείο.

Πρέπει να σας πω εδώ ότι έχω προσωπική εμπειρία από τις εκδηλώσεις αυτών των αγώνων στο στρατόπεδο, γιατί όταν έγινα ανώτατος αξιωματικός καθιέρωσα όπου διοίκησα, όπως Δωδεκάνησα, Έβρο και Θεσσαλονίκη, ειδικές γιορτές που μιλούσε ένας στρατιώτης, ένας δόκιμος αξιωματικός, ένας μικρός αξιωματικός μόνιμος, ο διοικητής της μονάδας και ο στρατηγός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σεις δεν θα

μπορούσατε ναλείπετε.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Είχε μεγάλη απήχηση από απόψεως διαπαιδαγώγησης για τους αγώνες της δημοκρατίας και της πατρίδας.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, που μου δώσατε το λόγο και θέλω να πω ότι ψηφίζω τη σχετική πρόταση με όλη μου την καρδιά και εκφράζω με την ευκαιρία το σεβασμό μου και το θαυμασμό μου προς όλους τους αγωνιστές όλων των κομμάτων κατά τη διάρκεια της επτάχρονης δικτατορίας για τη δημοκρατία και την πατρίδα.

Αυτές οι δύο έννοιες κατά την προσωπική μου εκτίμηση είναι απόλυτα ταυτισμένες για την επιβίωση του Έθνους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Στεφανής έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ που μου δώσατε το λόγο. Θα ήθελα και εγώ να ευχαριστήσω τον Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Κρητικό για την πρωτοβουλία αυτή. Νομίζω πως ήταν καιρός και από τη Βουλή να επικυρωθεί η ανάγκη του εορτασμού με την έννοια της διατήρησης της μνήμης του μεγάλου αυτού γεγονότος της ελληνικής νεολαίας κατά την εξέγερση του Πολυτεχνείου στις 17 Νοεμβρίου 1973.

Ακούγοντας τους προλαλήσαντες πιστεύω ότι αυτή η εκδήλωση ήταν η κορυφαία, όπως άλλωστε αναφέρεται στο ένα και μοναδικό άρθρο, η κορυφαία και ύψιστη πράξη αντίστασης της νεολαίας μας αλλά όχι μόνο της ελληνικής και πιστεύω πως προκειμένου να έχει μια ουσιαστική συνέχεια και να αποτελεί ημέρα μνήμης όλοι οι φορείς, περιλαμβανομένου και του κράτους, θα πρέπει να πάρουν όλες εκείνες τις πρωτοβουλίες ούτως ώστε να υπάρχει μία βιωματική αναβάπτιση στο πνεύμα της αντίστασης κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και να μην εκφυλίζεται σε τελετουργικές εκδηλώσεις που αποδυναμώνουν και αφυδατώνουν την έννοια και το πνεύμα της αντίστασης του Πολυτεχνείου. Πιστεύω πως θα ήταν καλό να διευρυνθεί με την έννοια ότι και χρονικά επεκτείνεται, δηλαδή αποτελεί μια κάποια ιστορική συνέχεια των αγώνων της ελληνικής νεολαίας και του λαού ολόκληρου και κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και πριν και να διευρυνθεί ως προς το περιεχόμενο της συμπληρώνοντας το τρίπτυχο μαζί με τη δημοκρατία να μπει η έννοια της εθνικής ανεξαρτησίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η φράση αυτή μπορούσε κάλλιστα να συμπληρωθεί ως εξής: Και ως υψίστη έκφραση και έκφανση της συνέχειας των πολύχρονων αγώνων του ελληνικού λαού για τη δημοκρατία, την εθνική κυριαρχία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Έτσι δίνεται μια ιστορική συνέχεια για την κορυφαία αυτή εκδήλωση συγχρόνως δε γεννάται και μια προοπτική για το μέλλον που περιλαμβάνει το βασικό τρίπτυχο όπως είπα που αποτελεί την ουσία της εξέγερσης του Πολυτεχνείου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Παπαθεμελής έχει το λόγο.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Θέλω να πω, κύριε Πρόεδρε, ότι αυτή η πρόταση νόμου ήταν αναγκαία και τιμά τον υπογράφοντα Αντιπρόεδρο του Σώματος κ. Κρητικό. Το Πολυτεχνείο και η 17η Νοεμβρίου είναι είτε το αναγνωρίσουμε είτε δεν το αναγνωρίσουμε το νεότερο σύμβολο αντίστασης του ελληνισμού κατά της τυραννίας, να το γενικεύσω κατά πάσης μορφής τυραννίας εσωτερικής και εξωτερικής. Άλλωστε είναι μια στάση των Ελλήνων και ιδιαίτερα των νέων παιδιών η οποία απόλυτα συμπλέει και εναρμονίζεται πλήρως με τη μακρά ιστορική διαδρομή του γένους μας. Το "Όυ ποιήσομαι περί πλείονος το ζην της ελευθερίας" είναι μια συγκλονιστική τοποθέτηση που γίνεται την παραμονή της Μάχης των Πλαταιών το έτος 479 π.Χ. η οποία ήταν καθοριστική στην αναμέτρηση του ελληνισμού με τους Πέρσες.

Το γεγονός αυτό, ότι η ζωή είναι δεύτερη στην ιεραρχία σε σχέση με την ελευθερία, το οποίο ο ελληνικός πολιτισμός ως πράξη καθημερινή το εισήγαγε στην ανθρωπινή ιστορία και στο ανθρώπινο γίγνεσθαι, είναι μια από τις σημαντικότερες προσφορές και στη σκέψη και στη στάση ζωής των ανθρώπων.

Πρέπει να πω πως οι εκδηλώσεις με τις οποίες τιμάται το Πολυτεχνείο, δεν είναι ευθέως ανάλογες σε ύψος, σε ήθος,

με το γεγονός το οποίο τιμούμε. Και αυτό είναι ένα έλλειμμα, το οποίο δυστυχώς κατέστη ενδειμικό τα τελευταία χρόνια. Δεν έχω την ψευδαίσθηση ότι αυτό μπορεί να λυθεί μονομερώς από την Κυβέρνηση.

'Όταν είχα βρεθεί στο Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως είχα ξεκινήσει μια προσπάθεια, η οποία εβλήθη από ορισμένα κόμματα τότε. Κάλεσα τους εκπροσώπους των κομμάτων εν όψει των δρωμένων εκείνου του τριημέρου για να αναλάβουν τις ευθύνες τους τα κόμματα, ώστε επιτέλους να γιορτάζεται το Πολυτεχνείο, όπως αρμόζει να γίνεται ο εορτασμός.

Ας ελπίσω ότι δεν θα είναι το κλίμα της γενικότερης αδράνειας που χαρακτηρίζει την ελληνική κοινωνία, της προϊούσας ευρύτερης απάθειας που χαρακτηρίζει την κοινωνία αυτήν την περίοδο, η οποία για να μη γίνονται όλα αμαύρωναν τη μνήμη του Πολυτεχνείου.

Θα πρέπει να είναι θετική η στάση μας απέναντι στο τιμώμενο γεγονός, έτσι όπως ορθά το διηύρυναν στις αγορεύσεις τους οι προηγούμενοι ομιλητές και τελευταίος ο καθηγητής κ. Στεφανής. Θα ήθελα να προσθέσω ακόμη ότι για τους λαούς, η ιστορική τους αυτοσυνειδησία απαιτεί τη διαρκή ανανέωση της ιστορικής τους μνήμης.

Πρέπει, κύριε Υφυπουργέ της Παιδείας, να επισημάνω με θλίψη το γεγονός ότι υπήρξαμε αναγνώστες ενός απιστεύτου εγγράφου, που δεν προέρχεται από το Υπουργείο σας, αλλά από το Υπουργείο Εξωτερικών και αφορά την επανασυγγραφή της ιστορίας. Και καθ' ο μέτρο το έγγραφο αυτό μπορεί να αναφέρεται στους αποδέκτες του, εάν οι αποδέκτες, πλην των διπλωματικών Ελλήνων υπαλλήλων, είναι η Τουρκία, έχει κάποιο νόημα.

Αλλά αν αυτό αναφέρεται -και λυπάμαι να πω ότι η διατύπωσή του δείχνει ότι αναφέρεται- εις ημάς αυτούς, τότε ο συντάκτης του και ο υπογράφων αυτό το έγγραφο, έχει κάνει τεράστιο λάθος, διότι εδώ τα κείμενα της ιστορίας, τα εγχειρίδια της σχολικής ιστορίας, μπορεί να έχουν πολλά ελλείμματα κατά καιρούς, που αναφέρονται στην παιδαγωγική τους ικανότητα, στην πληρότητά τους, στην πυκνότητα της διατυπώσεώς τους, αλλά τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια θα ήταν άδικο να πούμε ότι τα σχολικά εγχειρίδια καλλιεργούν οποιαδήποτε εκδοχή ρατσισμού, μίσους κατά λαών γειτονικών, ακόμη και λαών με τους οποίους βρεθήκαμε σε στρατιωτική αναμέτρηση και των οποίων υπήρξαμε θύματα γενοκτονίας και εθνοκάθαρσης.

Θα ήθελα να σας θυμίσω τη ρήση του Πολυβίου: "Εξ ιστορίας αναιρεθείσης της αληθείας, το καταλειπόμενον ανωφελές γίνεται διήγημα". Θέλω να πιστεύω ότι το Υπουργείο σας δεν συμμερίζεται αυτό το καταπτύστου περιεχομένου έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου από την πλευρά της Κυβέρνησης να συγχαρώ τη νομοθετική πρωτοβουλία του αγαπητού συναδέλφου. Θα έλεγε κανείς με λογοτεχνικό ίσως ύφος ότι πρόκειται για το πιο ωραίο, λιτό, δοξαστικό, αμάραντο στεφάνι, που καλείται η Βουλή των Ελλήνων να εναποθέσει στο ιστορικό μνημείο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, της ελληνικής νεολαίας του 20ου αιώνα.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Πάντα έλεγα ότι είστε λογοτέχνης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Ευχαριστώ για τη φιλοφρόνηση.

Με το συμβολικό της τρόπο και με το ουσιαστικό της περιεχόμενο είναι μια πράξη διαιώνισης ενός μεγάλου ιστορικού γεγονότος, εν όψει του 21ου αιώνα και της τρίτης χιλιετηρίδας. Η τυπική διάσταση του νομοσχεδίου είναι αντιστρόφως ανάλογη προς το ιστορικό μέγεθος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου και του ελληνικού λαού. Θα έλεγα ότι είναι ίσως σκόπιμη, γιατί αν η φράση "το λακωνίζεω εστί φιλοσοφείν" έχει γίνει μια τετριμμένη φράση της καθημερινότητας, με αυτόν τον τρόπο, με αυτήν την πρακτική της

εφαρμογή στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες αναδεικνύεται σε μεγαλιώδη φράση.

Γιατί πιστεύω ότι είναι σοφή η πρόταση και φιλοσοφημένη η διατύπωσή της. Απαλλάσσεται από κάθε περιττό, γίνεται τελείως απέρριπτη η διατύπωση του νομοσχεδίου και γι' αυτό ακριβώς θα ακολουθήσω και εγώ το απέρριπτο ύφος και δεν θα πλατιάσω σε παρατηρήσεις και δεν θα υποχωρήσω στον πειρασμό μεγαλοστομιών απέναντι σ' αυτό το μεγάλο ιστορικό γεγονός, που καλούμαστε να το αναγνωρίσουμε με πανηγυρικό τρόπο.

Η Βουλή των Ελλήνων οριοθετεί το ρόλο της και αυτοπεριορίζεται στην πανηγυρική καθιέρωση και καθαγιασμό της εξέγερσης της νεολαίας και του ελληνικού λαού. Αφήνει το τελετουργικό εσκεμμένα νομοθετικά αρρυθμιστο υπέρ της νεολαίας και υπέρ του ελληνικού λαού στο σύνολό του, που με τη φαντασία του θα πρέπει εφεξής τόσο το περιεχόμενο όσο και τον τρόπο του ετήσιου εορτασμού να τον προσαρμόσει στις ηθικές αλλά και εθιμικές συμπεριφορές της εποχής, ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν δραστική επίδρασή του στη συνολική εθνική μνήμη και κοινωνική συμπεριφορά.

Το τονίσατε όλοι, αγαπητοί συνάδελφοι, πως έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία για την πορεία του έθνους προς το μέλλον η διατήρηση, ο συνεχής εμπλουτισμός και η ανανέωση, όπως είπε ο κ. Παπαθεμελής, της ιστορικής μας μνήμης και φυσικά η διαρκής αξιοποίησή της.

Είναι πράξη πατριωτισμού ή θα έλεγε κανείς ότι είναι μια πρώτη πράξη πατριωτισμού η διατήρηση και η ανανέωση και η αξιοποίηση της ιστορικής μνήμης. Η αναγνώριση ιστορικών γεγονότων και η επίσημη ένταξή τους στο ιστορικό ταμείο της χώρας μας είναι πράξη πατριωτισμού και ως τέτοια πράξη βλέπουμε και την πρωτοβουλία του αγαπητού συναδέλφου, αλλά και την ομόθυμη, ομόφωνη απόφαση, με την οποία θα πρέπει να περιβάλει αυτήν τη νομοθετική πρωτοβουλία όλη η Βουλή.

Η αναγνώριση της εξέγερσης του Πολυτεχνείου της αντίστασης της ελληνικής νεολαίας, ούτε αδικεί ούτε αποκλείει την θυσία και τον αγώνα όλων εκείνων που είτε ενέπνευσαν, είτε εμπνεύσθηκαν από τη νεολαία μας.

Η ιστορική συνειδηση των Ελλήνων εξάλλου μέχρι σήμερα, έχει ήδη αναγνωρίσει όλους τους μικρούς και μεγάλους ρόλους, επώνυμων και ανώνυμων Ελλήνων πολιτών, συμπατριωτών μας, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συνέπραξαν ή συμπαραστάθηκαν στον αντιχουντικό, αντιδικτατορικό αγώνα.

Εγώ πιστεύω, ότι με τη λιτότητα της διατύπωσής του, το άρθρο με το οποίο αναγνωρίζεται η αντιδικτατορική πάλη και η εξέγερση της νεολαίας και του ελληνικού λαού, καλύπτει πλήρως όλες τις χρήσιμες παρατηρήσεις που έχουν γίνει από όλες τις πλευρές. Θα έλεγα ότι τα αίτια της εξέγερσης του ελληνικού λαού και της ελληνικής νεολαίας, ήταν η κατάλυση της δημοκρατίας, η εξάρτηση και η υποτέλεια της χώρας μας σε ξένα συμφέροντα, η διάλυση της κοινωνίας ανάμεσα σε στρατό και σε πολίτες, σε καρφωμένους, όλα αυτά, όμως προϋπέθεταν την κατάλυση των δημοκρατικών θεσμών.

'Αρα μέσα στο άρθρο η λέξη Δημοκρατία καλύπτει όλες αυτές τις έννοιες, νομίζω ότι πρέπει να δεχθούμε αυτήν τη διατύπωση. Βεβαίως, θα πρέπει να δεχθούμε ότι ένα από τα αίτια της εξέγερσης της νεολαίας ήταν και ο συστηματικός εunuχισμός της που το καθεστώς των συνταγματαρχών δεν την ήθελε νεολαία. Δεν την ήθελε να αμφισβητεί, δεν την ήθελε να πρωτοπορεί, δεν την ήθελε να αυτοσχεδιάζει, δεν την ήθελε να χαράζει το δρόμο του ελληνικού λαού.

Αν αυτά ήταν τα αίτια, τα κίνητρα ποια ήταν; Τα κίνητρα ήταν η αποκατάσταση των δημοκρατικών θεσμών, η εθνική ανεξαρτησία, η κοινωνική δικαιοσύνη και ο πραγματικός ρόλος της νεολαίας σε μία σύγχρονη προοδευτική κοινωνία.

Επομένως εγώ θα συμφωνούσα και με την πρόταση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος, αλλά συμφωνώ στο περιεχόμενο που καλύπτεται από την τυπική διατύπωση του

άρθρου και δεν χρειάζεται να πλατιάσουμε περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Αυτό το κάνετε σαν ερμηνευτική δήλωση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Βεβαίως. Διότι η πρόταση του Κ.Κ.Ε., όπως έχει διατυπωθεί και στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, είχε ως εξής: "Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως πράξη ύψιστης αντίστασης...". Βεβαίως η ορθότερη διατύπωση είναι αυτή που έχουμε στο νόμο "... ως ύψιστη πράξη αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της δημοκρατίας, της λαϊκής κυριαρχίας και της εθνικής ανεξαρτησίας." Στο άρθρο σταματά εκεί που λέει: "...αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της δημοκρατίας".

Αυτό το δίπολο που διατυπώνεται με αυτό τον σαφή και απέριπτο τρόπο νομίζω ότι καλύπτει όλες τις άλλες διατυπώσεις που έχουν προταθεί και από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος και από άλλους συναδέλφους. Διότι έπρεπε να γίνει η κατάλυση της δημοκρατίας από την ξενοκίνητη χούντα για να οδηγηθούμε στα γεγονότα της Κύπρου, στην υποτέλεια την εθνική, στην κατάλυση της κοινωνικής συνοχής, στον ευνουχισμό της νεολαίας μας. Όταν διασφαλίζεται το μείζον αγαθό που είναι η δημοκρατία, τότε όλα τα παραγώγα της λειτουργίας της δημοκρατίας και των δημοκρατικών θεσμών είναι στο χέρι των Ελλήνων πολιτών. Το Υπουργείο δηλαδή καταλήγει στο να κάνει δεκτή την πρόταση, όπως έχει αναδιατυπωθεί από τον προτείνοντα. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Και εμείς ευχαριστούμε τον κύριο Υπουργό.

Ορίστε κύριε Ζαφειρόπουλε, έχετε το λόγο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι και εγώ με τη σειρά μου εκ μέρους του κόμματος το οποίο έχω την τιμή να εκπροσωπώ, τη Νέα Δημοκρατία, να συγχαρώ τόσο το συνάδελφο Αντιπρόεδρο της Βουλής, τον κ. Κρητικό, όσο και τους άλλους συναδέλφους που είχαν υπογράψει την πρόταση αυτή και για την οποία πρόταση δεν νομίζω ότι εάν υπεγράφετο από μεγαλύτερο αριθμό συναδέλφων όλων των πτερύγων της Βουλής θα υπήρχε αντίθετη άποψη. Και τούτο διότι ο ελληνικός λαός τότε και ιδίως η νεολαία για την οποία θέλουμε να καθιερώσουμε αυτήν τη γιορτή, ήταν αντίθετος συνολικά, ως απόφαση συνολικής σημασίας προς κάθε δικτατορικό καθεστώς, το οποίο μπορούσε να καταπίσει, να επιβάλει στον άνθρωπο τη σιωπή, να επιβάλει στον άνθρωπο, μέσα σε κάποια πλαίσια που εκείνο θα ήθελε να καθορίσει, την κίνησή του, την ελευθερία του, τη λειτουργία του. Γι' αυτό δεν ξέρω κατά πόσο μπορούμε να πούμε ότι είναι ένα γεγονός απλό ή είναι μία εσωτερική ενσυνείδητη κατάσταση η οποία δημιουργήθηκε, η οποία παρότρυνε και άλλους να συμμετάσχουν σ' αυτήν την αντίσταση. Είναι η μόνη πιστεύω ειδική συγχωρητή ηθική αυτοργία η οποία υπάρχει και όχι ως πράξη, αλλά ως κίνητρο, διότι εξέχγα αυτό το οποίο όλος ο λαός ήθελε, όλος ο λαός συμφωνούσε, αλλά δυστυχώς φοβόταν. Την αποκατάσταση της Δημοκρατίας!

Όμως θα πρέπει αυτή η γιορτή, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να γίνεται και να μη διστάζει κανείς να πάει. Συνειδητά το λέω. Νομίζω ότι ένας στίχος κάποιου τραγουδιού λέει: "... σε μια γιορτή που διστάσες να πας". Σ' αυτήν τη γιορτή δεν θα πρέπει να διστάζει κανένας να πηγαίνει. Και εδώ είναι το έργο της Κυβέρνησης, κύριε Υπουργέ. Εδώ είναι το έργο όλων μας. Ναι μεν ο κ. Παπαθεμελής μας είπε ότι όταν μετά από κάθε πορεία από κάθε γιορτή του Πολυτεχνείου συνέβαιναν γεγονότα κατά τη θητεία του στο Υπουργείο, καλούσε τα κόμματα να αναλάβουν τις ευθύνες τους, μήπως η κυβέρνηση ήταν υποχρεωμένη και, είναι πάντοτε οποιαδήποτε κυβέρνηση, να αναλαμβάνει ευθύνες προστασίας αυτής της γιορτής και ευθύνες καθιέρωσης αυτής της γιορτής.

Διότι όλοι αυτοί οι οποίοι συμμετείχαν είτε σιωπηρώς είτε ενεργώς και όλοι αυτοί οι οποίοι είχαν δημιουργήσει τις οργανώσεις και είχαν

φυλακισθεί για τα αποτελέσματα των πράξεων των οποίων διέπραξαν -όχι πράξεις οι οποίες είχαν δόλο ή είχαν πρόθεση να κάνουν κάτι το οποίο δεν το ήθελε ο λαός- απλώς και μόνο υπήκουσαν στη γενική συνειδησιακή άποψη ολοκλήρου του έθνους. Έχω την άποψη, ότι θα πρέπει όλοι μαζί να συμβάλουμε -και είναι τιμή στο Κοινοβούλιο σήμερα, όπου όλοι μαζί συμφωνούμε- στο να καθιερωθεί αυτή η ιδιαίτερη γιορτή ως ημέρα μνήμης των θυμάτων εκείνης της εποχής, αλλά και ως ημέρα μνήμης του τι συνέβη και έγινε αυτό το γεγονός.

Όμως έχει διαδοθεί αυτό το γεγονός; Υπάρχει ως γεγονός; Τι γνωρίζει η σημερινή νεολαία; Η τότε νεολαία σήμερα έχει μεγαλώσει. Τι γνωρίζει; Θα κάνουμε απλώς πορείες, θα κάνουμε απλώς κάποιους εορτασμούς χωρίς περιεχόμενο; Μήπως κάποιες κακές συνθήκες να ξεχάσουμε την ιστορική μας καταγωγή, να τις ξεχάσουμε και να αμβλύνουμε τη μνήμη μας για την ιστορική μας καταγωγή και τις σημαδιακές περιόδους της ζωής μας, μήπως αυτή η επέτειος μέσα σ' αυτήν την τροχιά;

Και εδώ θα πω τη φράση του Αντιπροέδρου κ. Κρητικού, ο οποίος είπε ότι η επέτειος να βρει τον προσδιορισμό της ως θεσμός με ευλάβεια, χωρίς κομματικές ταυτότητες. Πρέπει να υπακούει στη συνείδηση του έθνους και του λαού. Αυτό το νόημα πρέπει να δώσουμε σ' αυτήν τη γιορτή. Γι' αυτό αυτή η γιορτή δεν πρέπει να είναι μια μέρα μουσειακή, μια μέρα που έγινε στις 17 Νοεμβρίου 1973, μια εξέγερση της νεολαίας. Πρέπει να αποδώσουμε τιμή και στη νεολαία και στη μνήμη της μέρας αυτής και όλων των προηγούμενων ημερών από την 21η Απριλίου, μέχρι την ημέρα της 17ης Νοεμβρίου του 1973 και μέχρι την ημέρα της 24ης Ιουλίου του 1974. Αυτή η αναδρομή σ'αυτά τα ιστορικά γεγονότα, θα πω ότι συμπεριλαμβάνει βεβαίως και το φίλο μου Λευτέρη Βερυβάκη, που γνωρίζω την ιστορία και τη συμμετοχή του σ'αυτήν την αντίσταση.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Δεν μίλησα για μένα.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν μίλησα για εσάς, κύριε Βερυβάκη, αλλά λέω για όλους όσους ενεργά συμμετείχαν και όλους όσους ενίσχυναν αυτήν την ενέργεια. Διότι πιστεύω ό,τι έκανε ο καθένας ενεργώς, όλοι οι άλλοι το επικροτούσαμε και όσοι δεν συμμετείχαμε, όσοι δεν είχαμε καμία συμμετοχή σε ενέργεια, στήριζαμε ηθικά αυτές τις ενέργειες, γιατί ήμασταν εναντίον της δικτατορίας, είμαστε υπέρ της αναβίωσης και της καθιέρωσης της δημοκρατίας, αλλά και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Και ως μνημονεύσουμε ότι η δημοκρατία καθιερώθηκε, εμπεδώθηκε, έγινε συνείδηση όλων μας από το 1974 και μέχρι σήμερα αντέχει - στο χέρι μας είναι ν'αντέξει- αλλά οι μνήμης πρέπει να διαδοθούν -ας μου επιτραπεί αυτή η έκφραση- ώστε να μη γίνονται γιορτές και να μη γνωρίζουν ιδίως οι μαθητές μας, γιατί πηγαίνουν να καταθέσουν στο Πολυτεχνείο κάποιο στεφάνι ή γιατί πηγαίνουν στο Πολυτεχνείο.

Δεν είναι η μέρα, ούτε γιατί δεν έχουμε σχολείο ούτε γιατί δεν πρέπει να δουλεύουμε, είναι η μέρα γι' αυτό το σκοπό, να μη διστάζουμε δηλαδή να πάμε σ'αυτήν τη γιορτή. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Γεωργακόπουλος έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι είναι ένα χρέος τιμής της Ελληνικής Βουλής προς όλους εκείνους, οι οποίοι αντιστάθηκαν στη δικτατορία, προς όλους εκείνους οι οποίοι συμπαραστάθηκαν σ'αυτούς οι οποίοι έβαζαν τα στήθη τους και αντιστάθηκαν στη δικτατορία, η σημερινή νομοθετική πρωτοβουλία του αγαπητού συναδέλφου Παναγιώτη Κρητικού.

Είχε γίνει απόπειρα και στο παρελθόν να καθιερωθεί αυτή η μέρα ως μέρα τιμής για τους αγωνιστές του αντιδικτατορικού αγώνα. Βεβαίως προσδιορίζεται η 17η Νοέμβρη ως ημέρα εξέγερσης του Πολυτεχνείου, γιατί ήταν το κορυφαίο αντιστασιακό γεγονός με την παλλαϊκή συμμετοχή, όχι μόνο της νεολαίας, της σπουδάζουσας και της φοιτητικής νεολαίας, αλλά σύμπαντος του ελληνικού λαού. Ποιοι δεν θυμούνται τότε τη συμπαραστάση του ελληνικού λαού. Και θα έλεγα ότι

δεν πρέπει να θεωρήσουμε ότι καθιερώνοντας την ημέρα αυτή της 17ης Νοέμβρη ως ημέρα τιμής για την αντίσταση κατά της δικτατορίας και υπέρ της δημοκρατίας, ότι υποβιβάζουμε ή μειώνουμε ή χαμηλώνουμε τις αντιστασιακές πράξεις των άλλων πραγματικά γενναίων αγωνιστών κατά της αντίστασης.

Γι' αυτό θα έλεγα στον αγαπητό συνάδελφο το Λευτέρη Βερυβάκη, να μη σταθεί στην αρχική του απόφαση να μην ψηφίσει αυτήν την πρόταση νόμου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Μην κάνετε το λάθος. Σας παρέσυρε ο κύριος Αντιπρόεδρος. Συμφηφισμός στην ιστορία;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Γιατί ο ίδιος έχει δεχθεί στο παρελθόν ακριβώς την ίδια διατύπωση. Επομένως, δεν υπάρχει κανένας λόγος σήμερα με τέτοιες μεμψιμοιρίες να καθόμαστε και να μειώνουμε αυτό το γεγονός.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Δεν έχω δεχθεί τίποτε παρόμοιο ποτέ. Έχετε αλλοιώτικη αντίληψη για την ιστορία.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Νομίζω ότι, καθιερώνοντας μια ημέρα ως ημέρα τιμής για τους αγωνιστές και μάρτυρες της αντίστασης κατά της δικτατορίας, δεν γράφουμε εμείς την ιστορία και δεν αλλοιώνουμε εμείς την ιστορία καθιερώνοντας αυτήν την ημέρα. Απλά και μόνο χαράσσουμε στη μνήμη του ελληνικού λαού και ιδιαίτερα της νεολαίας ότι η μέρα αυτή είναι σπουδαία, είναι σημαντική και πρέπει να επανερχόμαστε, έτσι ώστε να γίνονται παράδειγμα και για τις νεότερες γενιές. Γιατί δεν νομίζω ότι χρειάζονται πολλά λόγια για να σηματοδοτήσει κανείς τη σπουδαιότητα και την καθολικότητα την οποία είχε εκείνη η πράγματι σημαντική περίοδος της ελληνικής ιστορίας, που ξεκίνησε, όπως ειπώθηκε εδώ, από τα γεγονότα της Νομικής το Φεβρουάριο του 1973, για να ακολουθήσει μετά στο μνημόσυνο του Γεωργίου Παπανδρέου και να γίνει τότε ο εγκλεισμός των φοιτητών στο Πολυτεχνείο και να αναγορευθεί το Πολυτεχνείο ως το μνημείο εκείνο της αντίστασης κατά της δικτατορίας.

Ούτε θα γράψουμε εδώ την ιστορία ούτε θα την αλλοιώσουμε ούτε θα την συμπληρώσουμε ούτε τίποτα. Απλά και μόνο καθιερώνουμε, που ήταν χρέος μας και είχαμε καθυστερήσει να το κάνουμε αυτό ότι αυτή η μέρα είναι μέρα άξια μνήμης από τον ελληνικό λαό και όχι ευκαιριακά, αποσπασματικά, επειδή κάποιος θέλουν να γιορτάζουν αυτήν τη μέρα, να ακολουθούμε και κάποιους.

Εκείνο όμως που πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα είναι ότι πρέπει να ξεφύγει η μέρα αυτή από το χαρακτήρα, που έχει πάρει την τελευταία περίοδο, τα τελευταία χρόνια. Είναι ένας χαρακτήρας, μια μορφή εορτασμού, η οποία δεν τιμά τους ήρωες του Πολυτεχνείου, δεν τιμά τους ήρωες της αντίστασης κατά της δικτατορίας, δεν τιμά την καθολική και παθητική αντίσταση του ελληνικού λαού κατά της δικτατορίας. Πρέπει να είναι εορτασμός πραγματικά στο ύψος των γεγονότων που σημάδεψαν την περίοδο εκείνη της ελληνικής ιστορίας και όχι πανηγύρι, όχι εκτόνωση κάποιων, όχι προβολή του όγκου ή του μεγέθους της συμμετοχής του άλφα ή του βήτα κόμματος.

Θα έκανα μια πρόταση να αποφασίσουν τα κόμματα εδώ σήμερα να μην ξανακατέβουν με τις κομματικές τους σημαίες στη γιορτή του Πολυτεχνείου, έτσι ώστε να φανεί ότι σύμπας ο ελληνικός λαός, χωρίς τις κομματικές του σημαίες κατεβαίνει για να τιμήσει αυτό το γεγονός.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Πολύ αισιόδοξος είστε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Μπορεί να είμαι αισιόδοξος, αλλά καμιά φορά χρειάζονται και οι αισιόδοξοι σ' αυτήν τη ζωή, έτσι ώστε να παρουσιάσουμε στον ελληνικό λαό ότι πρέπει κάποια στιγμή να δείξουμε ότι ήταν ενωμένος εκείνη τη στιγμή ο ελληνικός λαός. Δεν διαχωριζόταν με κομματικές σημαίες, δεν είχε διαφορές. Όποιος και αν ήταν οι ιδεολογικές τοποθετήσεις του καθενός εκεί ήταν ένας και μοναδικός ο σκοπός να φύγει η δικτατορία και να επανέλθει η δημοκρατία για την οποία πράγματι αγωνίστηκαν τότε, έδωσαν το αίμα τους, τη ζωή τους, τη σωματική τους ακεραιότητα πάρα πολλοί εκείνη την περίοδο. Και αυτό νομίζω ότι καθιερώνοντας σήμερα την ημέρα αυτή ως ημέρα τιμής για τους αγωνιστές, για τη δημοκρατία και τον αγώνα κατά της δικτατορίας, συμπεριλαμβάνει ακριβώς όλα εκείνα τα οποία θέλαμε μ' ένα λιτό

τρόπο. Όταν είσαι κατά της δικτατορίας, είσαι και κατά της εξάρτησης και κατά της υποτέλειας και κατά της κοινωνικής αδικίας. Όταν είσαι υπέρ της δημοκρατίας, είσαι υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης, είσαι υπέρ της ελευθερίας, υπέρ της ισότητας. Τα λέει όλα η λέξη δημοκρατία. Είναι τόσο ευρεία που μπορεί να συμπεριλάβει όλες τις απόψεις.

Γι' αυτό, τελειώνοντας, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να απευθύνω μια έκκληση προς τους συναδέλφους που έθεσαν διαφορετική άποψη ότι δεν θα το ψηφίσουν αν δεν διατυπωθεί έτσι ή διαφορετικά, να αποσύρουν αυτές τις ενστάσεις τους, να ψηφίσουν αυτήν την πρόταση νόμου, η οποία, όπως σας είπα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να αλλάξει ο χαρακτήρας εορτασμού του Πολυτεχνείου και να ανεβεί και πάλι στο βάθρο του η τιμή και η δόξα, την οποία τα παιδιά εκείνα, η νεολαία και ο λαός έδωσαν πράγματι στον ελληνικό λαό.

Να θυμηθούμε την πρώτη επέτειο εορτής του Πολυτεχνείου το 1974. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τότε το ένα εκατομμύριο κόσμο που είχε κατέβει για να τιμήσει την ημέρα μας. Και δεν υπήρχαν κομματικές σημαίες. Δεν υπήρχαν λάβαρα κομματικά, δεν υπήρχαν κομματικές αντιπαραθέσεις. Ήταν μια γιορτή τιμής πράγματι προς όλους εκείνους, οι οποίοι αντιστάθηκαν κατά τη δικτατορία. Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν, να επαναφέρουμε σ' αυτόν το δρόμο την εορτή του Πολυτεχνείου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ. κ. Τσοβόλας έχει το λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ (Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ.): Είναι γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία και του ελληνικού λαού και της νεολαίας αγωνίζεται διαρκώς και πολύμορφα σε βάθος χρόνου, στη διαδρομή των αιώνων ενάντια σε πράξεις που αποτελούν μορφές αντιδημοκρατικές ή αντιδημοκρατικής λειτουργίας του πολιτεύματος και της χώρας.

Είναι επίσης γεγονός ότι αμέσως μετά την κήρυξη της δικτατορίας η αντίδραση αυτή υπήρξε έντονη, παρά το κλίμα που επικράτησε από την πρώτη στιγμή στη χώρα μας. Και είναι αλήθεια ότι την ελληνική Βουλή κοσμούν άνθρωποι, οι οποίοι από την πρώτη στιγμή αφηφώντας συνέπειες και τον εαυτό τους, αντιστάθηκαν σ' αυτήν την ξενοκίνητη δικτατορία. Υπάρχουν ακόμα και σήμερα και ανήκουν σε διάφορα κόμματα. Και οφείλει πράγματι η Βουλή αυτούς τους ανθρώπους, που λόγω της σεμνότητάς τους δεν θέλησαν ούτε θέλουν ποτέ να μνημονεύονται, να τους τιμήσει και από μόνη της να κάνει μια μέρα ειδική συζήτηση, γιατί το οφείλει από τη δημοκρατία, αλλά και στους αγωνιστές της δημοκρατίας οι οποίοι με έργα και όχι με λόγια έβαλαν τα στήθη μπροστά σε εκείνη την περίοδο της ξενοκίνητης δικτατορίας και πλήρωσαν για τις πράξεις αυτές ακριβώς με φυλακίσεις, αλλά και με στέρση βασικών λειτουργιών, σωματικών και πνευματικών.

Πολλοί απ' αυτούς επίσης λείπουν σήμερα, έχουν πεθάνει λόγω αυτών των κακουχιών. Άλλοι υπάρχουν και συνεχίζουν να παλεύουν και σήμερα και είναι μέσα στη Βουλή. Και αυτό το κάνει το ΔΗ.Κ.ΚΙ. και ως πρόταση με την ευκαιρία της συζήτησης της πρότασης νόμου του αγαπητού φίλου και συναδέλφου Αντιπροέδρου της Βουλής κ. Κρητικού.

Το οφείλουμε αυτό ως Βουλή για την ιστορία και τις επερχόμενες γενιές, αλλά και για τη σημερινή νεολαία. Διότι δυστυχώς ο έλεγχος των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας από τις γνωστές αντιδραστικές δυνάμεις, αλλά και από τα γνωστά οικονομικά συγκροτήματα διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα, αποπροσανατολίζουν σκόπιμα την ιστορία και τη νεολαία και τους λαούς.

Εμείς εδώ στο ναό της δημοκρατίας, σε μια περίοδο που σκόπιμα πλήττεται αυτός ο ναός, για να μπορούν να επιβιώνουν πάντα οι λογικές αυτών των συγκροτημάτων οικονομικών και άλλων, έχουμε υποχρέωση σε συνέχεια της συζήτησης που προκλήθηκε σήμερα με την ευκαιρία της πρότασης νόμου του κ. Κρητικού, να κάνουμε ειδική συζήτηση η οποία να μεταδίδεται και από την τηλεόραση, τουλάχιστον την κρατική, ώστε να ενημερωθεί η σημερινή νεολαία αλλά και ο ελληνικός λαός που δεν έζησε τα γεγονότα εκείνης της εποχής, από πρώτο χέρι, από ανθρώπους που μίτηκαν στην πρώτη γραμμή, αλλά και από εκείνους που έζησαν τα γεγονότα

για να μην ξαναζήσουμε στην πατρίδα μας τέτοιες αλήστου μνήμης εποχές.

'Ενα δεύτερο που θέλω να επισημάνω είναι το εξής: Θεωρώ ότι η σημερινή συζήτηση που προκλήθηκε από την πρόταση νόμου του κ. Κρητικού, αποτελεί μια μικρή νησίδα στο πέλαγος της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και της αγοράς, που θέλει σκόπιμα να βάλει -και βάζει συνεχώς-στο περιθώριο τις πανανθρώπινες αξίες, που ήταν άλλωστε και η βάση του ελληνικού πολιτισμού "δημοκρατία - ελευθερία - πρόοδος -κοινωνική δικαιοσύνη - εθνική ανεξαρτησία".

'Εδωσε τη δυνατότητα σήμερα η Βουλή με την πρόταση του κ. Κρητικού να γίνει μια συζήτηση έξω από αριθμούς, έξω από τις λογικές των στεγνών αριθμών, να θυμηθούμε τα παλιά ως λαός, ως Κοινοβούλιο. Να θυμηθούμε τους ωραίους αγώνες αυτού του λαού και της νεολαίας, αγώνες οι οποίοι στόχευαν όχι στο πώς θα βελτιώσουμε τους αριθμούς, αλλά στο πώς θα προωθήσουμε αυτές τις πανανθρώπινες αξίες.

Ας αποτελέσει αυτή η συζήτηση σήμερα την αρχή για να γίνουν και εδώ στο Κοινοβούλιο, έξω από τις λογικές παγκοσμιοποίησης και των αριθμών, τέτοιας ποιότητας συζητήσεις με κάποια άνεση για όλους τους Βουλευτές, ώστε πράγματι έτσι ουσιαστικά να αποτίσουμε φόρο τιμής προς τους επώνυμους και ανώνυμους που είτε βρίσκονται σήμερα στη Βουλή είτε όχι, που βρίσκονται ή δε βρίσκονται σήμερα στη ζωή, για τους αγώνες τους και στην πράξη να τους διαβεβαιώσουμε ότι συνεχίζουμε εκείνους τους αγώνες και ότι δεν είμαστε διατεθειμένοι να ακολουθήσουμε αυτά που θέλουν οι σημερινές κυρίαρχες σήμερα ξένες δυνάμεις, ούτε εκείνοι οι οικονομικοί παράγοντες που είναι και σημερινοί με άλλο όνομα, που βάζουν κάθε μέρα στο περιθώριο μεγάλα τμήματα της νεολαίας, σε όλο το πλανήτη και στην Ελλάδα, αλλά και στο περιθώριο μεγάλα τμήματα του παγκόσμιου πληθυσμού.

Πιστεύω πραγματικά ότι αυτή η συζήτηση δίνει κατ' αρχήν δύναμη και κουράγιο σε εμάς να συνεχίσουμε τους αγώνες όλων των ανθρώπων, αγώνες οι οποίοι πρέπει να συνεχιστούν σε μια κρίσιμη περίοδο, όπου δυστυχώς η ίδια μεγάλη ξένη δύναμη, αλλά και οι άλλες, θέλουν να επιβάλουν τη θέλησή τους στη χώρα μας, παραβιάζοντας και ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και εθνικά κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Γι' αυτό κλείνοντας, θέλω να συγχαρώ τον κ. Κρητικό για την πρωτοβουλία παρά και τις παρατηρήσεις που έγιναν, που τις θεωρώ και αυτές θετικότατες. Δείχνουν την αγωνία γι' αυτήν την περίοδο που ζούμε και για τον παραγκωνισμό αυτών των ανθρώπινων αξιών. Ασφαλώς όλοι θα θέλαμε -και το θέλουμε φαντάζομαι όλοι -να ψηφιστεί αυτή η πρόταση με την προσθήκη που προτείνει, αφού τη θεωρεί αυτονόητη και σήμερα είναι κρίσιμη στην εποχή που ζούμε. Εκεί που λέμε "υπέρ της δημοκρατίας" να μπει και "εθνικής ανεξαρτησίας"- είναι σήμερα επίκαιρο όσο ποτέ άλλοτε- ώστε να ψηφιστεί αυτή η πρόταση με την έννοια που αναπτύχθηκε, αλλά που προηγουμένως και εγώ είχα την τιμή να αναπτύξω.

Εμείς πιστεύοντας ότι η Κυβέρνηση θα δεχθεί και αυτήν την προσθήκη περί εθνικής ανεξαρτησίας, θα ψηφίσουμε την πρόταση. 'Αλλωστε ξέρουμε δεν ταυτίζεται εθνική ανεξαρτησία και δημοκρατία. Μπορεί να έχεις δημοκρατία και να μην καταλήγει τελικά στην εθνική ανεξαρτησία. 'Η να έχεις επίφαση δημοκρατίας. 'Αλλωστε μην ξεχνάμε ότι και το τετράπτυχο του Π.Α.Σ.Ο.Κ. τότε ήταν: Εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία, κοινωνική δικαιοσύνη και δημοκρατικές διαδικασίες. 'Αρα πρέπει να προsteθεί αυτό το πράγμα, προκειμένου να μην υπάρξει διαφοροποίηση από κάποιο κόμμα. Θα είναι λάθος κατά την άποψή μου. Γι'αυτό προτείνουμε να περιληφθεί και η φράση "εθνική ανεξαρτησία", ώστε ομόφωνα η Βουλή να ψηφίσει τη διάταξη. Και βέβαια ιστορικά οι αναφορές που έκανε ο Λευτέρης Βερυβάκης δεν πρέπει να αγνοηθούν. Και εδώ ως μου επιτραπεί να πω το εξής: Ο Παναγιώτης Κρητικός και ο Λευτέρης Βερυβάκης είναι παραδείγματα προς μίμηση για πολλούς από μας. Εγώ ανήκω σε άλλο κόμμα σήμερα, δεν έχει καμιά σημασία. 'Όμως ποτέ δεν αρνήθηκα τους αγώνες αυτών που μπήκαν μπροστά πολύ πιο ισχυρά από μας. Φυσικά δεν αρνήθηκα και τους δικούς μου αγώνες απ'όπου και αν τους έκανα. Κανένας ποτέ δεν πρέπει να αρνείται τους αγώνες του, όταν είναι αγώνες για

τη δημοκρατία.

Ο Λευτέρης Βερυβάκης είναι γνωστός για το ψυχικό του σθένος, για ψυχικά αποθέματα. Είναι γνωστός για τους αγώνες αφηφώντας την ίδια τη ζωή του και αρτιμελείά του και δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση αυτά που είπε ο Λευτέρης Βερυβάκης να θεωρήσουμε ...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Και στον πατριωτισμό του.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΟΒΟΛΑΣ (Πρόεδρος του ΔΗ.Κ.ΚΙ.): Ασφαλώς και στον πατριωτισμό του.

... ότι οφείλονται σε άλλα πράγματα, που εγώ τουλάχιστον δεν θέλω καν να αναφέρω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Αγγουράκης έχει το λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Θα είμαι πάρα πολύ σύντομος, κύριε Πρόεδρε.

Κατ'αρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Τσοβόλα για την υποστήριξη μέρους της πρότασής μας. Απλά θα ήθελα να πω ότι δεν πείστηκα από την επιχειρηματολογία του κυρίου Υφυπουργού. Φυσικά να σημειώσω ότι, απ'ό,τι κατάλαβα από την τοποθέτησή του, ως σκέψη δεν έχει αντίρρηση, ωστόσο στο όνομα του λακωνικού θα ήθελε η διατύπωση να μείνει όπως έχει. Εμείς επιμένουμε στη διατύπωση που έχουμε πει.

Θα ήθελα να θυμίσω στον κύριο Υπουργό ότι, με μια έννοια και ο αγώνας ενάντια στη δικτατορία είναι υπέρ της δημοκρατίας. Εγώ δεν ξέρω κανένα αγώνα ενάντια στη δικτατορία που να μην είναι και υπέρ της δημοκρατίας. Και όμως πολύ καλά κάνουμε και στη διατύπωση λέμε ότι αυτή η ημέρα καθιερώνεται ως ημέρα τιμής στους αγώνες ενάντια στη δικτατορία υπέρ της δημοκρατίας.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Οι δικτάτορες διαδέχονται αλλήλους πολλές φορές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σωστή η παρατήρηση του κ. Παπαθεμελή.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Τότε να έμενε υπέρ της δημοκρατίας μόνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ενώ το άλλο περιλαμβάνεται και το εξήγησε πολύ σωστά ο κύριος Υπουργός.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Επαναλαμβάνω ότι θα μπορούσε να μείνει υπέρ της δημοκρατίας. Αλλά εν πάση περιπτώσει δεν είναι εκεί το ζήτημα. Το θέμα είναι ότι τελικά όλοι, λίγο ως πολύ, έχουμε πείσει στον πειρασμό να ερμηνεύσουμε το Πολυτεχνείο. Και εμείς σας κάνουμε μία πρόταση, η οποία είναι έξω από κάθε αμφισβήτηση. Το σύνθημα είναι συγκεκριμένο. Δεν ξέρω κανέναν, ειλικρινά δεν έχω υπόψη μου κάποιον, ούτε σήμερα, αλλά ούτε και τα προηγούμενα χρόνια που να έχει αμφισβητήσει το συγκεκριμένο σύνθημα. Και επιτρέψτε μου έναν απλό παραλληλισμό έχοντας υπόψη την τέρασια δουλειά που έχει κάνει και ο κύριος Αντιπρόεδρος. Γι'αυτό και η συγκεκριμένη διατύπωση.

Φαντασθείτε να λέγαμε ότι οι Γάλλοι τιμούν τη γαλλική επανάσταση για την πάλη ενάντια στη μοναρχία. Δεν το κάνουν. 'Εχουν και τα τρία συγκεκριμένα συνθήματα, ώστε να μην υπάρχει και καμιά παρερμηνεία τι θέλαν, τι δεν θέλαν, τι παλεύαν και τι δεν παλεύαν.

Δεύτερον, έχει σημασία και η αναφορά μας στο θέμα της εγρήγορσης και του αγώνα. Θα έλεγα ότι ίσως έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Είναι αυτονόητο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Δεν είναι καθόλου αυτονόητο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι αυτονόητο, κύριε συνάδελφε. Η δημοκρατία έρχεται πρώτη. Από εκεί απορρέουν όλα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: 'Όχι. Αν είναι αυτονόητο, γιατί δεν το βάζουμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Τα αυτονόητα δεν τα βάζουμε. Τα παραλείπουμε. Τα ευκόλως εννοούμενα παραλείπονται.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Εν πάση περιπτώσει, σημειώθηκε ότι είμαστε αντίθετοι με το μουσειακό χαρακτήρα των εκδηλώσεων. Γιατί υπάρχει ο μουσειακός χαρακτήρας ή γιατί υπάρχει ο κίνδυνος να μετατραπούν σε μουσειακό χαρακτήρα. Δεν άκουσα καμία γνώμη. Υπάρχει αυτός ο κίνδυνος πραγματικά. Και κατά τη γνώμη μας ο κίνδυνος προέρχεται ακριβώς αν μειωθεί η ανάγκη εγρήγορσης και αγώνα. Όσο λιγότερη εγρήγορση υπάρχει, τόσο πιο μουσειακός γίνεται ο χαρακτήρας των εκδηλώσεων.

Τελειώνοντας θα ήθελα να πω το εξής. Επειδή έγινε ξανά μια έκκληση από τον Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο, νομίζω, του ΠΑ.ΣΟ.Κ. όσον αφορά τον όγκο, τα κομματικά μπλοκ κλπ., τα πράγματα είναι απλά. Το Κ.Κ.Ε. όλα αυτά τα χρόνια στηρίζει αυτές τις εκδηλώσεις που τις οργανώνουν άλλοι, όπως είναι γνωστό. Δεν τις οργανώνει του Κ.Κ.Ε. Εάν τα υπόλοιπα κόμματα είχαν την άποψη ότι πρέπει να στηριχθούν, είναι πάρα πολύ απλό να καλέσουν τους οπαδούς τους να συμμετέχουν στις συγκεκριμένες εκδηλώσεις. Θα γινόταν πιο μαζικές. Δεν χωρά καμία αμφιβολία. Δεν έγινε. Άρα το πρόβλημα δεν είναι αν θα κατέβουμε με κομματικές σημαίες ή όχι. Το πρόβλημα είναι εάν όλοι μας πραγματικά θα κάνουμε πράξη αυτό που είπε ο κ. Ζαφειρόπουλος από τη Νέα Δημοκρατία. Θα στηρίζουμε αυτές τις εκδηλώσεις των οποίων η πρωτοβουλία πρέπει να εξακολουθεί να παραμένει στους μαζικούς φορείς, στις αντιστασιακές οργανώσεις, στα σωματεία, ακριβώς για να ανταποκρίνονται όσο γίνεται περισσότερο και στο Πολυτεχνείο, αλλά να τροφοδοτούμε και την αυτενέργεια των μαζών. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Βερυβάκης έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή ο κ. Κρητικός ως εισηγητής, αισθάνομαι ότι μπορεί να απαντήσει και σε όσα ηκούσθησαν, εάν δεν έχει αντίρρηση να έπομαι για να υπάρχει και διάλογος. Αλλιώς δεν έχω αντίρρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Στις δευτερολογίες ούτως ή άλλως όποιος ζητήσει το λόγο, τον παίρνει.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Κοιτάξε, είδατε τώρα, αλλά είδα και εγώ πώς έγινε ο κατάλογος.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Δεν έχω καμμία αντίρρηση να προηγηθώ, κύριε Πρόεδρε. Άλλωστε θα προσπαθήσω να είμαι σύντομος, συμμεριζόμενος την κόπωση όλων και πολύ περισσότερο μ'εμένα, διότι το μονομελές της Έδρας σας έχει προσθέσει αυξημένη κόπωση.

ΠΡΟΕΔΡΕΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Είναι ιδιαίτερη τιμή για μένα, κύριε συνάδελφε, να προεδρεύω σ' αυτήν την ιστορική πραγματικά συνεδρίαση του ελληνικού Κοινοβουλίου. Θα μπορούσα να καθήσω άλλες τρεις ώρες.

Συνεχίστε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κατ' αρχήν πριν αναπτύξω ορισμένες σκέψεις δευτερογενείς, θέλω να επαναλάβω τη διατύπωση της τελικής μορφής του άρθρου μόνου, όπως έγινε τότε στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων και με την προσθήκη που ανέπτυξα κατά την αγόρευσή μου που και αυτή είχε γίνει από τότε φυσικά στο άρθρο αυτό.

Άρθρο μόνο: "Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως υψίστη πράξη" -το είχα διατυπώσει ήδη από την επιτροπή- "Αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της λαϊκής κυριαρχίας". Έγινε μία συζήτηση να μπει η λέξη δημοκρατία και εγώ επέμεινα στη λέξη λαϊκή κυριαρχία για ουσιαστικότερους λόγους, γιατί η λαϊκή κυριαρχία πολλές φορές δεν είναι πάντοτε κυριαρχία και στην εξουσία. Συνεχίζω: "Η 17η Νοεμβρίου καθιερώνεται ως ημέρα μνήμης στους αγωνιστές και μάρτυρες του αντιδικτατορικού αγώνα ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Για να το βελτιώσετε, βάλτε "σε όλους τους αγωνιστές".

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): "Σε όλους τους αγωνιστές". Εξυπακούεται. Αν είναι απαραίτητο, να μπει

"σε όλους τους αγωνιστές και μάρτυρες του αντιδικτατορικού αγώνα και ως ημέρα τιμής για την ελληνική νεολαία".

Κατά την πρώτη αγόρευσή μου, κύριε Πρόεδρε, αναφέρθηκα στα κυριότερα στάδια της αντίστασης των Ελλήνων, αναφερόμενος σε δίκες, σε καταδίκες, σε βασανιστήρια, σε ενεργητική αντίσταση. Και δεν μνημόνευσα, εάν θέλετε, από παράλειψή αλλά και διότι δεν ήθελα να εξειδικεύσω περισσότερο τα πράγματα, ονόματα. Διότι τότε, θα διέτρεχα τον κίνδυνο να παραλείψω πολλούς αγωνιστές οι οποίοι έδρασαν μέσα από οργανώσεις ή και μεμονωμένα.

Θυμάμαι περιπτώσεις στην Αίγινα μεμονωμένων αγωνιστών οι οποίοι βγήκαν στην πλατεία της Άνδρου, αν θυμάμαι καλά και μου διαφεύγει αυτήν τη στιγμή το όνομα ενός αγωνιστή -και λυπάμαι- ο οποίος συνελήφθη διαμαρτυρούμενος κατά της δικτατορίας και καταδικάστηκε. Ήταν δεκάδες -για να μην πω εκατοντάδες- οι αγωνιστές αυτοί.

Συνεπώς αναφερόμαστε σε όλους. Και αναφερόμαστε βεβαίως στις κύριες οργανώσεις του ΠΑΚ, της Ελληνικής Αντίστασης με τον Αλέξανδρο Παναγούλη και το Λευτέρη Βερυβάκη και πολλούς άλλους. Δεν μπορώ να τους μνημονεύσω γι' αυτό δεν αναφέρθηκα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Αντιπροέδρου της Βουλής)

Θα παρακαλέσω, κύριε Πρόεδρε, να μου δώσετε το χρόνο που δικαιούμαι.

Δεν τους μνημονεύω γιατί θα είναι ελλιπής η αναφορά μου και θα παραλείψω ονόματα. Αναφερόμαστε στο Πατριωτικό Μέτωπο, στο Ρήγα Φερραίο και σε πολλές άλλες οργανώσεις, όπως το ΕΚΔΑ, Εθνικό Κίνημα Δημοκρατικής Αντίστασης, ή στο ΔΕΚΑ όπως τροποποιήθηκε μετά για να αποφύγει τον εντοπισμό των μελών του. Υπήρχαν πολλές άλλες οργανώσεις μέσα από τις οποίες αγωνίστηκαν οι Έλληνες πολίτες από την πρώτη ημέρα της δικτατορίας που έκαψαν αρχεία των οργανώσεων και των κομμάτων μέχρι την πτώση της δικτατορίας. Και βεβαίως αναφερόμαστε σε όλους τους νεκρούς και μάρτυρες αυτής της περιόδου από τον Ελή που ήταν ο πρώτος νεκρός στον Ιππόδρομο μέχρι και τους μεταδικτατορικούς νεκρούς οι οποίοι πέθαναν συνεπεία των κακουχιών, των βασανιστηρίων και των μαρτυριών της επάρατης αυτής εποχής, όπως ο Μουστακλής, όπως ο Μανδηλαράς, ο Οπρόπουλος κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, όπως και πάρα πολλοί άλλοι τους οποίους δεν έχω χρόνο να αναφέρω αυτήν την ώρα. Τους τιμούμε όμως όλους με την αναγνώριση της μέρας εκείνης ως κορυφαίας εκδήλωσης και έκανα και μία σταδιακή αναδρομή στα γεγονότα. Υψίστη αντιστασιακή πράξη ήταν στις 13 Αυγούστου, η απόπειρα τυραννοκτονίας αντιστασιακή πράξη ήταν η Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αντιστασιακή πράξη ήταν ο αγώνας στο Πολυτεχνείο.

Αλλά δεν είναι δυνατόν, σε μια διάταξη η οποία έχει πανηγυρικό χαρακτήρα νομικής αναγνώρισης, να μπουν λεπτομέρειες, να αναφερθούν πρόσωπα, να αναφερθούν οργανώσεις, να καλυφθεί ονομαστικά και αριθμητικά αν θέλετε η όλη περίοδος. Δεν είναι δυνατόν να γίνει αυτό και σε κανένα νόμο δεν μπαίνει. Με αυτήν τη διατύπωση τιμάμε την αντίσταση της νεολαίας και την αντίσταση του λαού καθ'όλη τη διάρκεια της δικτατορίας.

Συνεπώς ο φίλτατος κ. Βερυβάκης, με τον οποίο μας συνδέουν δεσμοί φιλίας και δεσμά αγώνων -αισθάνομαι ακόμα το βάρος των χειροπέδων στους καρπούς των χεριών, εκείνος περισσότερο γιατί ήταν βαρύτερες οι χειροπέδες του Λευτέρη Βερυβάκη- με παρερμήνευσε όμως προφανώς ή έχει μία άλλη αντίληψη και μία άλλη εκτίμηση των πραγμάτων. Ωστόσο όμως δεν μπορώ να δεχθώ το χαρακτηρισμό των όποιων συμβιβασμών, τους οποίους γνωρίζω ότι ούτε κάνω ούτε κάνει. Και βεβαίως δεν του αποδίδω καμία πρόθεση διότι ξέρω και γνωρίζω περισσότερο παντός άλλου την εντιμότητά του, το χαρακτήρα και την αυταπάτησή του αν θέλετε στους αγώνες.

Συνεπώς παρερμήνευσε το κείμενο ο κ. Βερυβάκης, διότι η διατύπωση αυτή είναι καλύτερη από οποιαδήποτε άλλη και από τις προηγούμενες προτάσεις τις οποίες εγώ είχα καταθέσει. Η νέα διατύπωση που διάβασα στην αρχή καλύπτει

περισσότερο την αντιδικτατορική πάλη, από οποιαδήποτε άλλη προγενέστερη διατύπωση.

Αν θέλετε εδώ, κύριε Ανθόπουλε -και ευχαριστώ για την αποδοχή της πρότασης, πρώτον εσάς- να συμπεριλάβουμε και τη διατύπωση που έκανε ο καθηγητής κ. Στεφανής. Δεν έχω καμία αντίρρηση να διευρυνθεί το περιεχόμενό της με τη διατύπωση που έκανε ο κ. Στεφανής και με εκείνη που έκανε ο Πρόεδρος κ. Τσαβόλας. Να υπάρξει μια πλήρης διατύπωση σ' αυτήν την Αίθουσα ούτως ώστε να βγει ένας νόμος γενικής αποδοχής.

Το γεγονός του Πολυτεχνείου και η Αντίσταση, αλλά αυτό καθ' αυτό το γεγονός ως κορύφωμα της αντίστασης του λαού είναι ένα άλμα της ιστορίας και υπερπηδά κομματικούς φράχτες. Το επαναλαμβάνω ξανά υπερκερνά τους κομματικούς φράχτες. Είναι πάρα πολύ χαμηλοί οι κομματικοί φράχτες για να εμποδίσουν το άλμα της ιστορίας, το άλμα της νεολαίας στο όνομα των αξιών της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας. Περίμενα να είναι ομόφωνη η σύγκλιση εδώ για τη θυσία των δεκαεπτά χρόνων, το αίμα των δεκαοκτώ χρόνων που δεν χάρηκαν ούτε τη ζωή, που δεν τα χάρηκαν οι γονείς τους των νέων που έδωσαν το αίμα τους για να είμαστε εμείς ελεύθεροι και βεβαίως να διαφωνούμε και διαφωνούντες να αγωνιζόμαστε για την πρόοδο αυτού του τόπου.

Αλλά σ' αυτόν τον κοινό βωμό των νεκρών του Πολυτεχνείου και όλου του αντιδικτατορικού αγώνα από τον Ελή μέχρι το Μουστακλή και μέχρι τον Παναγιώλη, από τους πρόποδες μέχρι τις κορυφές οφείλουμε να συγκλίνουμε για να αποτίσουμε τον ελάχιστο φόρο τιμής στο αίμα που έδωσαν για τη δημοκρατία. Αυτό η Βουλή πρέπει να το κάνει.

Δεν απομακρύνθηκα ποτέ από την ουσία του αγώνα αυτού. Και τιμώ αυτόν τον αγώνα με τις ετήσιες εκδηλώσεις στο κολαστήριο του ΕΑΤ-ΕΣΑ. Εκεί τιμώ αυτόν τον αγώνα. Δεν γνωρίζω άλλη εκδήλωση.

Αφού ευχαριστήσω όλους τους αγαπητούς συναδέλφους για τον έπαινο -δεν τον δικαιούμαι, έκανα το ελάχιστο χρέος που αισθάνομαι ως Έλληνας πολίτης απέναντι στην ιστορία και απέναντι στη θυσία- και τον κ. Βερυβάκη για την κριτική του και εκείνον τον ευχαριστώ, θα ήθελα να πω ότι οφείλουμε όλοι να υπερκεράσουμε τις όποιες μικρές διαφωνίες, γιατί δεν πρόκειται για μεγάλες και να συγκλίνουμε σε μια κοινή ...

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Άλλη αντίληψη για την ιστορία είναι.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Η αντίληψη της ιστορίας είναι άλλη κατά τον Τσίμπι, άλλη κατά τον Παπαρρηγόπουλο, άλλη κατά τον Βερυβάκη. Εδώ να βρούμε τη σύγκλιση.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ: Η παράθεση των ονομάτων είναι αφοπλιστική για τον κ. Βερυβάκη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Εγώ δεν έχω ιδιαίτερη αντίληψη της ιστορίας παρά εκείνη η οποία απορρέει από τη διάγνωση των γεγονότων.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: ... (Δεν ακούστηκε).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Τον πήρατε από τους πρόποδες και τον πήγατε στην κορυφή.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: ... γιατί ως κρητικός αισθάνομαι καλύτερα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Ο κ. Βερυβάκης έχει το λόγο. Συγγνώμη, το είπα από συνήθεια.

Ευχαριστώ όλους κύριε Πρόεδρε και θα παρακαλέσω μετά το πέρας της συνεδρίασης να κάνουμε ενός λεπτού σιγή εις μνήμη των νεκρών του Πολυτεχνείου και της αντιδικτατορικής αντίστασης του λαού μας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Ευχαριστώ τον Α' Αντιπρόεδρο κ. Κρητικό για όσα είπε εξάλλου γιατί μου έδωσε και το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ναι, αλλά το λόγο τον δίνει ο Προεδρεύων. Σας παρακαλώ καθήστε στη θέση σας.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι η Διαρκής Επιτροπή

Παραγωγής και Εμπορίου καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Ανάπτυξης: "Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων και άλλες ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης".

Η Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας: "Σύσταση προσωρινής υπηρεσίας για την αξιοποίηση και μετεγκατάσταση στρατοπέδων και άλλες διατάξεις".

Ορίστε, κύριε Βερυβάκη, έχετε το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, αισθάνομαι υποχρέωση πρώτα-πρώτα να ευχαριστήσω βεβαίως όλους όσους έκαναν οποιουδήποτε είδους προσωπικές αναφορές. Πρέπει να σας πω όμως ταυτόχρονα ότι αυτό με λυπεί ιδιαίτερα, διότι το θεωρώ κακή εξέλιξη της συζητήσεως γιατί αφαιρεί προσοχή από τα γεγονότα, τα δεδομένα, και στρέφει την προσοχή στα πρόσωπα. Δεδομένου ότι κανείς δεν ήρθε εδώ, για να πάρει απ' αυτήν τη συζήτηση δάφνες ή οτιδήποτε άλλο, το οποίο δίδεται ή παίρνεται σε άλλους αγώνες με άλλους τρόπους και σε άλλους τόπους. Ευχαριστώ, εν πάση περιπτώσει, τους πάντες, ευχαριστώ και τον Πρόεδρο του ΔΗ.Κ.ΚΙ. για όλα όσα είπε.

Θέλω όμως ιδιαίτερα να τονίσω κάτι, για το οποίο ακόμη δεν έχουν διασκεδαστεί όχι υπόνοιες, αλλά οι βεβαιότητες. Εδώ υπάρχει μία διπλή αντίληψη σκέψης, αν θέλετε ξεκίνησε από τη μεταπολίτευση. Αυτή λέει -κι εδώ ουσιαστικά υποθάλπεται- ότι έχουμε ορισμένα γεγονότα, πρώτο, και εκεί συμφωνούμε όλοι ως ενδεικτικό, είναι το Πολυτεχνείο και δεύτερο όλα τα άλλα είτε δεν υπάρχουν είτε δεν βοηθάνε να υπάρχουν. Τιμούμε λοιπόν το Πολυτεχνείο και ζοφλούμε.

Θα σας πω και τον πικρό λόγο, κύριε Πρόεδρε, αφού θέλετε να πούμε έτσι. Και όποιος παρακολούθησε προσεκτικά αυτήν την κουβέντα, που έγινε εδώ, κατάλαβε ότι μας νοιάζει περισσότερο τι γίνεται σήμερα για το Πολυτεχνείο ή σήμερα στο Πολυτεχνείο, παρά την ιστορία του Πολυτεχνείου και της επταετίας. Και αυτό είναι μία παθολογία όλων μας, αν θέλετε και του συστήματος. Γι' αυτό αυτό το οποίο εδώ μας διαστέλλει και με το φίλτατο κ. Κρητικό φοβάμαι, όχι διότι έκανε οτιδήποτε κακό, ίσα-ίσα έκανε όλα όσα του φέρνουν συγχαρητήρια, είναι μία άλλη αντίληψη ότι η ιστορία γράφεται εκεί. Και θέλετε να σας πω και κάτι άλλο; Εγώ δεν διακρίνω για την ιστορία που γράφτηκε στα επτά χρόνια κανέναν. Δεν διακρίνω καν ούτε τις πράξεις της δικτατορίας, που είναι κομμάτι της ελληνικής ιστορίας, την οποία δεν μπορεί να ξαναγράψει κανείς, άλλο αν είναι μαύρο, είναι κομμάτι της ελληνικής ιστορίας. Αυτή η διατύπωση όπως είναι εδώ, κρατάει ουσιαστικά ένα γεγονός και μια αντίληψη, που όπως το φωτίζει, δίνει την εντύπωση ότι παραθεωρεί και διαγράφει όλη την άλλη ιστορία αυτής της περιόδου και λυπάμαι.

Πρέπει να σας πω, κύριε Πρόεδρε, και μου το θύμισε και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος κ. Γεωργακόπουλος ότι πράγματι είχαμε υπογράψει με συναδέλφους την ιδέα του εορτασμού της Αντίστασης, του Αντιστασιακού Αγώνα και των Αντιστασιακών αγωνιστών. Είχα υπογράψει, λοιπόν, ένα κείμενο, το οποίο μου θύμισε εδώ κατ' ιδίαν ο κ. Κρητικός και πήγα και το ζήτησα. Και είναι η πρώτη διατύπωση, το έχουμε κάνει το 1990. Και τότε θυμάμαι και τις συζητήσεις, οι οποίες έγιναν, όταν υπεβλήθη αυτό. Και έλεγαν ό,τι επανέλαβα σήμερα. Δεν είχε μοίρα. Τότε βεβαίως λέγαμε αυτά, τα οποία εξακολουθούμε να λέμε στην πρώτη διατύπωση, όχι στη δεύτερη, κατά συμβιβασμό, διατύπωση.

Η δεύτερη κατά συμβιβασμό διατύπωση, κύριε Υπουργέ, έχει το μεγάλο χάρισμα να έχει την ελληνική λιτότητα αλλά με θυσία της αλήθειας. Αλλά έχει κάτι, το οποίο ποτέ δεν θα καταδέχονταν οι Έλληνες, να τονίζουν κάτι ουσιαστικά, χωρίς να το θέλουν έστω, βάζοντας στην άκρη την ουσία μιας εποχής. Έχει καμία αξία, αν θέλετε, το τι θα πούμε εδώ ως νομοθετική πράξη; Νομίζετε ότι τη ζητάει κανείς ως νομοθετική πράξη; Έχει ουσία, αν θέλετε, μόνο σαν επίσημη πράξη της πολιτείας, η οποία ενστερνίζεται ένα πνεύμα και από εκεί και πέρα θα δώσει, με όποιες συνακόλουθες πράξεις, αυτό το πνεύμα ιδιαίτερα προς την ελληνική νεολαία. Αυτό με τον

τρόπο που γίνεται εγώ δεν το αισθάνομαι σήμερα εγγύηση, ότι έχει σημειωθεί εδώ απ' αυτό το Σώμα.

Βεβαίως, από εκεί και πέρα, καθώς κάνουν οι νέοι σήμερα να γιορτάζουν όπως νοιώθουν και καλώς κάνει η ελληνική νεολαία, άλλο αν πολλές φορές καταλαβαίνει λάθος το όλο πράγμα, διότι καθοδηγείται λάθος. Κι εδώ χρειάζεται πράγματι οι ηγεσίες να ξανακοιτάξουν το θέμα από την αρχή, το Πολυτεχνείο να τιμάται με την ιστορία, μόνο και μόνο διότι εκείνη την ώρα οι νεκροί δεν μπορούν να λειτούργησαν και τώρα αν λειτουργούν κόμματα, όσο με ενοχλεί ότι η ιστορία διαγράφεται.

Και θα σας πω και κάτι άλλο, κύριε Πρόεδρε, μολονότι έχω πολλά να πω και δεν έχω χρόνο να το κάνω. Όλοι οι τύραννοι της ιστορίας, όλοι αν θέλετε οι ολοκληρωτισμοί, που υπήρξαν ιστορικά, μόλις κατέλαβαν την εξουσία ξεκίνησαν από το να ξαναγράψουν την ιστορία, διαγράφοντας ό,τι δεν αισθανόντουσαν ότι μπορούν να το ελέγξουν. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο κακούργημα από το να σπεύδεις, είτε ηθελήμενα είτε αθέλητα, να διαστρεβλώσεις την ιστορία, μόνο και μόνο διότι εκείνη την ώρα οι νεκροί δεν μπορούν να απαντήσουν. Όμως αισθάνομαι ότι αυτό πράττουμε.

Υπάρχει, λοιπόν, απ' αυτής της πλευράς μια πολιτική πράξη, η οποία αθελήτως γίνεται, αλλά η οποία λέει ότι και σήμερα με αυτό το οποίο κάνουμε και το οποίο, αν θέλετε, στην ιδέα του όλοι το τιμούμε, δεν συμβάλλουμε στην πραγματική ιστορία η οποία σε όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης πολλά έχει πάθει. Ας κάτσουμε, λοιπόν, να δούμε και ας κάτσουν πρώτα τα κόμματα και αυτήν την κραυγή προς αυτά απευθύνω, να δουν με ειλικρίνεια και παρηγοσία την ιστορία και ας πράξουν ανάλογα. Από εκεί και πέρα αυτήν την πράξη ποιος νοιάζεται και τάχα τι θα προσφέρει.

Συνεπώς, κύριε Πρόεδρε, για να καταλήξω, υπεστήριξα ότι είναι λάθος η αντίληψη, που θέλει τον αντιστασιακό αγώνα και την πρώτη γενιά αντίστασης να τη διαγράφουμε, για να αφήσουμε μία ύστερη, αν θέλετε, τη δεύτερη γενιά τη γενιά του Πολυτεχνείου και μια στιγμή μόνο να λάμπει και να καταναγάζει όλη αυτήν την περίοδο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Ζαφειρόπουλος έχει το λόγο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, όλα αυτά τα οποία κατατίθενται μέσα στη Βουλή, απ' όλες τις πλευρές, αλλά και από όλους τους συναδέλφους, είναι σωστά. Όμως εδώ θέλουμε να αναδείξουμε ένα ιστορικό γεγονός, ένα γεγονός που πρέπει να έχει συνέχεια, που πηγάζει από τη βούληση και από το χαρακτήρα του Έλληνα πολίτη από την ημέρα που ανακαλύφθηκε η Ελλάδα εδώ και χιλιάδες χρόνια και που στήριξε αυτές τις αρχές και προπαντός στήριξε τη δημοκρατία.

Εάν, λοιπόν, μέσα στην έννοια της δημοκρατίας, η οποία πηγάζει από τη λαϊκή κυριαρχία, αυτή διευθύνει, δεν μπορεί όμως το σύνολο αυτού του λαού να διευθύνει έχει τους εκπροσώπους του, εμάς. Δεν μπορούμε να λέμε λεπτομέρειες, τι θέλει η δημοκρατία να προστατεύσει με την εντολή που έχει από τη λαϊκή κυριαρχία, την εθνική ανεξαρτησία. Δεν μπορούμε να βάλουμε σημειώσεις ή φραστικές εκφράσεις, οι οποίες είναι αυτονόητες, μέσα στο πολίτευμα και στη λειτουργία του. Να, γιατί, ας μου επιτραπεί, είπα προηγουμένως ότι πρέπει αυτήν τη γιορτή να τη θωρακίσουμε, ώστε να μη διατάζει κανείς να πάει στη γιορτή αυτή. Δεν υπήρξε μόνο η αντίσταση των νέων μέσα στο Πολυτεχνείο. Όχι, υπήρχε η προϊστορία αυτής της αντίστασης, αυτή ήταν η κορύφωση της αντίστασης. Αυτήν την αντίσταση που οι Έλληνες, είτε ως ομάδες είτε μόνοι τους δημιούργησαν. Αντιστάθηκαν κατά της δικτατορίας, όπως αντιστέκονταν, αλλά ίσως να μη μπορούσαν, να φοβόταν η μεγαλύτερη μερίδα του ελληνικού λαού εκείνη την εποχή. Την κορύφωσε κατ' αρχήν η Νομική και μετά το Πολυτεχνείο. Είναι η επιβεβαίωση και επιβράβευση, όχι δεν θα πω το όνομα του φίλου μου του Λευτέρη αλλά όσων έδωσαν τα δείγματα αυτής της αντίστασης, όσων πραγματικά αντιστάθηκαν, όσων πραγματικά καταδικάστηκαν, όσων πραγματικά οι χειροπέδες ήταν βαριές, σε άλλους πολύ, σε άλλους λιγότερο βαριές στα χέρια τους. Αυτή είναι η κορύφωση, αυτή είναι η επιβεβαίωση.

Ο τίτλος νομίζω ότι υπηρετεί τη σύμφωνη γνώμη όλων μας για την

καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην ελληνική νεολαία και ως επετείου της δημοκρατικής αντίστασης του λαού. Τι άλλο θέλετε να πούμε, για να δούμε πώς μπορούμε πραγματικά να την κάνουμε μια γιορτή; Τι άλλο θέλετε να πούμε, ώστε να μην είναι υπεύθυνα τα κόμματα και οι οπαδοί των κομμάτων, αλλά να είναι υπεύθυνος ο ελληνικός λαός, για να έχει και να διαιώνίζει αυτήν τη γιορτή διαχρονικά;

Είναι ένας σταθμός, όπως ήταν ο σταθμός της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, όπως ήταν άλλοι σταθμοί μεταγενέστεροι, όπως ήταν ο σταθμός του 1821, όπως, όπως, όπως.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κάνω μία έκκληση σε όλους μας να εγκαταλείψουμε το σιδήποτε άλλο, πέρα από τον τίτλο αυτόν. Αυτός ο τίτλος εξυπηρετεί τα πάντα. Μάλλον δεν εξυπηρετεί, υπηρετεί αυτό που όλοι θέλουμε και την εθνική μας ανεξαρτησία.

Και προπαντός θέλουμε μέσω της λαϊκής μας κυριαρχίας να αποδίδουμε σε αυτό το κράτος μία συνέχεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Κρητικός έχει ζητήσει το λόγο επί προσωπικού.

Ορίστε, έχετε το λόγο. Πείτε μας σε τι συνίσταται το προσωπικό σας θέμα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Κύριε Πρόεδρε, μου απεδόθησαν άλλες σκέψεις από εκείνες τις οποίες εξέφρασα. Θέλω να πω στον κ. Βερυβάκη, ο οποίος αυτήν τη στιγμή δεν είναι παρών ότι η αντίληψη της ιστορίας, την οποία ανέπτυξε δεν έχει σχέση με τη διάταξη την οποία διατύπωσα εγώ. Και για την απόδοση συμβιβασμού -εκεί είναι το προσωπικό ζήτημα- παραπέμπω τους αναγνώστες στη διατύπωση του πρώτου κειμένου του 1990 και του μετέπειτα και στη διατύπωση του οριστικού κειμένου το οποίο καλείται η Βουλή να ψηφίσει. Ο οποιοσδήποτε αναγνώστης θα διαπιστώσει από το γράμμα του νόμου αν υπάρχει συμβιβασμός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κρίνουμε ότι δεν υπάρχει προσωπικό θέμα. Επρόκειτο για διευκρινίσεις. Ο διάλογος είναι ελεύθερος.

Η κ. Κοντού έχει ζητήσει το λόγο επί προσωπικού.

Ορίστε έχετε το λόγο για να μας εξηγήσετε σε τι συνίσταται το προσωπικό σας.

ΜΑΡΩ ΚΟΝΤΟΥ: Ίσως θα έχει ενδιαφέρον να ακούσετε και την άποψη μιας καινούριας συναδέλφου. Έχω μια πολύ μικρή θητεία στο Κοινοβούλιο, αλλά σήμερα ένιωσα υπερηφάνεια εδώ μέσα. Είναι η μόνη ημέρα που ένιωσα υπερηφάνεια σαν Ελληνίδα, σαν απλή πολίτης.

Δεν καταλαβαίνω ποια σχέση έχει ο νόμος τον οποίο προτείνει ο κ. Κρητικός, που τον βρίσκω, συμφωνώντας με αυτόν, λιτό και απίρεπτο, με όλα αυτά που είπε ο κ. Βερυβάκης.

Τελειώνω με μία ερώτηση: Όταν κάποιος αγωνίζεται σε κάποια ανύποπτη στιγμή για κάτι που το θεωρεί δίκαιο, περιμένει να έλθει μία ημέρα για να χειροκροτηθεί;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν υπάρχει προσωπικό θέμα σ' αυτά που είπατε. Είναι μία άποψή σας που καλώς την αναπτύξατε.

ΜΑΡΩ ΚΟΝΤΟΥ: Συγχωρείστε την απειρία μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υφυπουργός έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Είναι γεγονός ότι η συζήτηση απλώθηκε. Αλλά όταν γίνεται αυτό, δεν πρέπει να μας ξεφεύγει ο στόχος μιας νομοθετικής πρότασης. Πιστεύω ότι ο στόχος αυτής της ρύθμισης είναι να αναγνωρισθεί ένα ιστορικό γεγονός και να καθιερωθεί μία ημέρα μνήμης και τιμής. Αυτό γίνεται χωρίς αποκλεισμούς και περιορισμούς αλλά με ιδιαίτερη έμφαση, διότι πράγματι όλα τα ιστορικά γεγονότα έχουν και τα δικά τους σύμβολα. Στην ιστορία γίνεται καταγραφή και του συμβόλου αλλά και της ουσίας ενός ιστορικού γεγονότος.

Νομίζω ότι ο αντιδικτατορικός αγώνας απέκτησε ως βασικό του σύμβολο την εξέγερση στο Πολυτεχνείο, η οποία αγκαλιάζει και περικλείει όλα τα ουσιαστικά αντιδικτατορικά γεγονότα και αγώνες εκείνης της εποχής. Η λιτότητα του άρθρου είναι το μέγα πλεονέκτημά του, αλλά είναι και το μέγα πλεονέκτημα του νομοθετικού λόγου της Βουλής των Ελλήνων. Δεν συμπεριλαμβανόμε ούτε συνθήματα ούτε κομματικοπολιτικές διακηρύξεις. Εδώ κάνουμε ένα νόμο ο οποίος θα μείνει εσαεί. Γι' αυτό πρέπει να είναι υπόδειγμα ουσίας αλλά και τύπου.

Θα βελτιώσω κάπως την πρόταση του συναδέλφου, για να συμφιλιώσω όλες τις αντικρουόμενες απόψεις, ως εξής: "Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως υψίστη πράξη αντίστασης της ελληνικής νεολαίας και του λαού κατά της δικτατορίας και υπέρ της δημοκρατίας". Άλλη παράγραφος χωρίς να υπάρχει το α, β. Η πρώτη είναι η αναγνώριση. Η δεύτερη η καθιέρωση. "Η 17η Νοεμβρίου καθιερώνεται ως ημέρα μνήμης σε όλους τους αγωνιστές και μάρτυρες του αντιδικτατορικού αγώνα και ως ημέρα ιδιαίτερης τιμής για την ελληνική νεολαία". Διότι μπορούμε για πολλούς λόγους να τιμούμε την ελληνική νεολαία. "Η ισχύς του παρόντος -η άλλη παράγραφος- άρχεται από της δημοσιεύσεώς του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως".

Δεν διαφωνώ ούτε με την πρόταση του Κ.Κ.Ε. αλλά και με τις προτάσεις άλλων συναδέλφων. Η δημοκρατία είναι το μείζον αγαθό. Και αν λέμε "εκ της γυναικός τα κρείττω", θα μπορούσαμε να παραφράσουμε και να πούμε "εκ της δημοκρατίας τα κρείττω". Από τη δημοκρατία παράγονται όλα τα άλλα αγαθά. Γιατί κατέλυθη η δημοκρατία από τη δικτατορία; Για να υπάρξει η εθνική μας υποτέλεια, η μη λειτουργία των θεσμών, για να υπάρξει κοινωνική διάσπαση, για να αναπτυχθούν τα ατομικά και τα ξένα συμφέροντα στον τόπο μας. Ποιος ήταν ο αναγκαίος και πρώτιστος όρος διασφάλισης της εθνικής ανεξαρτησίας, της λειτουργίας των θεσμών και της κοινωνικής δικαιοσύνης; Η δημοκρατία.

'Αρα μέσα σ' αυτήν τη λέξη εμπεριέχονται όλα τα άλλα παράγωγα αγαθά και καταστάσεις. Γι' αυτό ακριβώς περιοριστήκαμε στη λέξη δημοκρατία. Όταν έχεις δημοκρατία, εκλέγεις αυτόν που θέλεις, κάνεις κουμάντο στον τόπο σου, μοιράζεις με κοινωνική δικαιοσύνη τον πλούτο στον ελληνικό λαό, κατοχυρώνεις τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα των συμπολιτών σου. Εάν δεν έχεις δημοκρατία, δεν έχεις τίποτα από αυτά.

Με αυτήν τη λογική νομίζω ότι πρέπει να συμφωνήσουμε στη λιτή και απερίπτη διατύπωση αυτού του άρθρου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Παρακολουθεί ως ερμηνευτική δήλωση η αγόρευσή σας το κείμενο του νόμου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Θέλω να κάνω και ένα χιουμοριστικό σχόλιο. Ζούμε σε μία εποχή καταπολέμησης του πληθωρισμού στην οικονομία. Ας καταπολεμήσουμε τον πληθωρισμό στις λέξεις και στις έννοιες. Εδώ πραγματικά η λιτότητα είναι πολύτιμη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Ζαφειρόπουλος έχει το λόγο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τα τρία κείμενα του 1990, του 1997 και του 1998 ήταν αποτέλεσμα των διεργασιών στις επιτροπές, οι οποίες επεξεργάστηκαν ένα κείμενο. Κατέληξαν σε αυτό το λιτό και απερίπτο κείμενο. Αλίμονο αν το πάμε ως συμβιβασμό διαφόρων προτάσεων και απόψεων. Αυτές οι απόψεις έπρεπε να είχαν εκφραστεί εκεί. Άλλες πτέρυγες είχαν συμφωνήσει, άλλες είχαν διαφωνήσει. Το κείμενο αυτό βγήκε κατά συμφωνία.

Δεν είμαι από αυτούς που απορρίπτουν τη σημασία της δημοκρατίας και της εθνικής αντίστασης. Ολόκληρος ο λαός αγωνίστηκε. Ο λαός τιμά αυτούς που συνήργησαν σ' αυτήν την αντίσταση. Αν θέλουμε να μείνει πραγματικά το γεγονός αυτό στη μνήμη του λαού και να μην είναι πλέον μουσειακό, ας μη βάλουμε μέσα οτιδήποτε. Κάντε το μόνοι σας, αλλά θα είμαστε υπεύθυνοι εάν δεν αναγνωρίσουμε αυτήν τη γιορτή και αν δεν την υπηρετήσουμε με το να ενημερώσουμε την ελληνική νεολαία, η οποία έρχεται και θα συνεχίσει όταν εμείς θα έχουμε φύγει. Πρέπει να ξέρουν τι γιορτάζουν και γιατί πρέπει να θυμούνται.

Επομένως, όλοι όσοι είχαν συμμετοχή, όσοι έδωσαν από τον εαυτό τους, είναι μόρια του λαού. Πιστεύω ότι η λαϊκή κυριαρχία καλύπτει τα πάντα. Μέσω αυτής στηρίζεται η δημοκρατία, η εθνική ανεξαρτησία, η μνήμη για τον καθένα που αντιστάθηκε. Όλα τα άλλα θα χαλάσουν τη γιορτή, διότι θα γίνεται κομματική εκμετάλλευση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δηλαδή συμφωνείτε με την πρόταση του κυρίου Υφυπουργού;

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Με την πρόταση όπως μπήκε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υφυπουργός έκανε μία αναδιατύπωση.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ας την ξαναπεί να την ακούσουμε πάλι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ορίστε, κύριε Υφυπουργέ, έχετε το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Προσέθεσα δύο λέξεις. Η μια λέξη είναι "όλους", οπότε να γίνει "σε όλους τους αγωνιστές", για να μην έχει παράπονο κανένας και η άλλη είναι "ιδιαίτερης" οπότε γίνεται "ημέρα ιδιαίτερης τιμής".

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Να το βάλουμε έτσι και να μην προχωρήσουμε παραπέρα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Ζαφειρόπουλε, αυτές οι δύο λέξεις προσετέθησαν στο κείμενο.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ: Εγώ επαναλαμβάνω, κύριε Πρόεδρε, ότι πρέπει να ενημερωθεί η νεολαία.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος Βουλής): Εγώ συμφωνώ με την πρόταση που έκανε ο Υφυπουργός κ. Ανθόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κηρύσσεται, λοιπόν, περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής της πρότασης νόμου: "Για την καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην Ελληνική Νεολαία και ως επετείου της Δημοκρατικής Αντίστασης του Λαού".

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτή η πρόταση νόμου επί της αρχής;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Συνεπώς η πρόταση νόμου "Για την καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην Ελληνική Νεολαία και ως επετείου της Δημοκρατικής Αντίστασης του Λαού", έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία.

Εισερχόμαστε στην ψήφιση του μόνου άρθρου της πρότασης.

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτό το άρθρο μόνο της πρότασης νόμου όπως τροποποιήθηκε από τον κύριο Υπουργό.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Συνεπώς το άρθρο μόνο της πρότασης νόμου έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία, όπως τροποποιήθηκε από τον κύριο Υπουργό.

Στο σημείο αυτό κύριοι συνάδελφοι δέχεσθε να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη των θυμάτων;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

(Στο σημείο αυτό τηρείται ενός λεπτού σιγή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Αιώνια τους η μνήμη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Αθάνατοι!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ερωτάται το Τμήμα, γίνεται δεκτή η πρόταση νόμου και στο σύνολο;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτή, δεκτή.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΓΓΟΥΡΑΚΗΣ: Παρών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η πρόταση νόμου έγινε

δεκτή κατά πλειοψηφία και στο σύνολο.

Συνεπώς η πρόταση νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: "Για την καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην Ελληνική Νεολαία και ως επετείου της Δημοκρατικής Αντίστασης του Λαού", έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία σε μόνη συζήτηση επί της αρχής, του άρθρου μόνου και του συνόλου και έχει ως εξής:

"Για την καθιέρωση της επετείου της εξέγερσης του Πολυτεχνείου ως ημέρας τιμής στην Ελληνική Νεολαία και ως Επετείου της Δημοκρατικής Αντίστασης του Λαού

Άρθρο μόνο

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αναγνωρίζεται ως ύψιστη πράξη αντίστασης της Ελληνικής Νεολαίας και του Λαού κατά της Δικτατορίας και υπέρ της Δημοκρατίας.

Η 17η Νοεμβρίου καθιερώνεται ως ημέρα μνήμης σε όλους τους αγωνιστές και μάρτυρες του αντιδικτατορικού αγώνα και ως ημέρα ιδιαίτερης τιμής για την Ελληνική Νεολαία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως."

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ να εξουσιοδοτήσετε το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών ως προς την ψήφιση στο σύνολο της Πρότασης Νόμου.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Παρεσχέθη η ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεσθε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Τμήματος και ώρα 13.50', λύεται η συνεδρίαση για την Τρίτη 31 Αυγούστου 1999 και ώρα 18.30' με αντικείμενο εργασιών του Τμήματος νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη που θα διανεμηθεί.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ